

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků

Bakalářská práce

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

Ladislav Čech

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ladislav Čech

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Klatovy

Název práce

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

Název anglicky

Civic Participation in the Administration and Development of Cities and Municipalities

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je poskytnout obecný a ucelený pohled o možnostech a zapojení občanů na správě a rozvoji měst a obcí různých velikostí. Jde o nástroje přímé participace občanů na úrovni zastupitelstva, ale i místních spolků a organizací a dalších možnostech. Konkrétní pohled je demonstrován na městě Horní Bříza, městu na severu Plzeňska.

Metodika

V teoretické části bude proveden obecný pohled na fungování veřejné správy a samosprávy a ucelený pohled na fungování měst a obcí v ČR. O konkrétním městě, městě Horní Bříza, budou uvedeny základní informace a funkčnost orgánů města. Následně budou zjištěny možnosti a využívání participace občanů města Horní Bříza.

V praktické části proběhne dotazníkové a osobní šetření mezi občany vybraného města a jeho následné vyhodnocení.

Závěrem práce bude vyhodnoceno zapojení občanů na rozvoji konkrétního města.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

participace, veřejná správa, samospráva, města a obce, Horní Bříza

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČERMÁK, D. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě : význam, praxe, příslib*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2011. ISBN 978-80-7419-067-4.
- ČERNOHORSKÝ, Jiří, ed. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*. Vyd. 1. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. 213 s. ISBN 978-80-906843-3-1
- HENDRYCH, D. *Správní věda : teorie veřejné správy*. Praha: ASPI, 2003. ISBN 80-86395-86-3.
- KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 2 sv. ISBN 978-80-7380-140-3
- KOPECKÝ, Martin. *Zákon o obcích: komentář*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-862-9
- KOUDELKA, Z. – PRŮCHA, P. – HAMPLOVÁ, J. *Zákon o obcích (obecní zřízení) : komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3.
- KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-01-0.
- Ústava České republiky ; Listina základních práv a svobod ; Parlament, Ústavní soud, ombudsman, ministerstva ; Antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů ; Volba prezidenta*. Ostrava: Sagit, 2014. ISBN 978-80-7488-031-5.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. PhDr. Milena Dvořáková, MBA

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 31. 5. 2022

PhDr. Mgr. Lenka Kučírková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 21. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2023

Poděkování

Děkuji touto cestou Mgr. PhDr. Mileně Dvořákové, MBA za přínosné vedení bakalářské práce, za podnětné návrhy a skvělou spolupráci při konzultacích k této bakalářské práci. Děkuji také Mgr. Petru Kozovi, místostarostovi města Horní Bříza a panu Davidu Kaprovi, starostovi Horní Břízy a předsedovi spolku Partnerství mezi městy Horní Bříza a Villeneuve sur Yonne, za jejich ochotu a spolupráci při zajišťování materiálů pro tuto bakalářskou práci.

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tématem občanské participace na správě a rozvoji měst a obcí, konkrétně se zaměřuje na příklad města Horní Bříza. Cílem práce je analyzovat různé formy, ve kterých se občané Horní Břízy a okolních měst podílejí na rozhodovacích procesech a aktivitách ve svém městě. Práce zkoumá participaci občanů v kontextu komunálních voleb, činnosti místních spolků a sdružení, a mezinárodního partnerství.

Na základě teoretického rámce a výsledků empirického výzkumu, práce poskytuje komplexní pohled na dynamiku a dopad občanské participace ve vesnickém, malém městském a velkoměstském prostředí. Klíčovým zjištěním je, že občanská participace v Horní Bříze je aktivní a rozmanitá, s výrazným důrazem na nezávislé iniciativy a lokální angažovanost. Práce přispívá k porozumění občanské participace jako významného faktoru v lokální samosprávě a nabízí cenné vhledy pro další rozvoj a podporu demokratických procesů v městském prostředí.

Klíčová slova: participace, veřejná správa, samospráva, města a obce, občané, regionální rozvoj, rozvoj obce, veřejnost, Horní Bříza

Civic Participation in the Administration and Development of Cities and Municipalities

Abstract

The bachelor's thesis deals with the topic of citizen participation in the administration and development of towns and municipalities, specifically focusing on the example of the town of Horní Bříza. The aim of the thesis is to analyze the various forms in which the citizens of Horní Bříza and the surrounding towns participate in decision-making processes and activities in their town. The thesis examines the participation of citizens in the context of municipal elections, the activities of local associations and unions, and international partnerships.

Based on the theoretical framework and the results of empirical research, the thesis provides a comprehensive view of the dynamics and impact of civic participation in rural, small town and big city environments. The key finding is that civic participation in Horní Bříza is active and diverse, with a significant emphasis on independent initiatives and local involvement. The work contributes to the understanding of citizen participation as an important factor in local self-government and offers valuable insights for the further development and support of democratic processes in the urban environment.

Keywords: participation, public administration, self-government, towns and municipalities, citizens, regional development, community development, public, Horni Briza

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická část práce	13
3.1 Vymezení základních pojmů	13
3.1.1 Obec	13
3.1.2 Veřejná správa.....	15
3.1.3 Občan	15
3.1.4 Participace	16
3.2 Občanská participace.....	18
3.2.1 Volby.....	20
3.2.2 Referendum	21
3.2.3 Petice.....	22
4 Praktická část práce.....	24
4.1 Základní charakteristika města Horní Bříza	24
4.1.1 Historie města Horní Bříza	25
4.1.2 Památky města Horní Bříza	27
4.1.3 Obyvatelstvo města Horní Bříza	28
4.2 Funkčnost orgánů města Horní Bříza	30
4.2.1 Zastupitelstvo města Horní Bříza.....	30
Výbory zastupitelstva města Horní Bříza	32
4.2.2 Rada města Horní Bříza	33
Komise rady města Horní Bříza.....	33
4.2.3 Starosta města Horní Bříza	36
Komise starosty města Horní Bříza	37
Města policie Horní Bříza	38
4.2.4 Městský úřad Horní Bříza	39
4.3 Formy participace občanů v Horní Bříze	40
4.3.1 Participace na vedení města, volby do zastupitelstva	40
4.3.2 Činnost občanů v místních spolcích a sdruženích	43
4.3.3 Partnerské město	44
4.4 Dotazníkové a osobní šetření	44
4.4.1 Dlouhodobý empirický výzkum – osobní šetření	45
4.4.2 Krátkodobý empirický výzkum – dotazníkové šetření na soc. sítích	45

5	Zhodnocení výsledků	47
5.1	Zhodnocení dlouhodobého empirického výzkumů.....	47
5.2	Zhodnocení krátkodobého empirického výzkumu.....	50
6	Závěr.....	52
7	Seznam použitých zdrojů	54
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	56
8.1	Seznam obrázků	56
8.2	Seznam tabulek	56
8.3	Seznam grafů.....	56
8.4	Seznam použitých zkratk.....	56
	Přílohy.....	57

1 Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje tématu občanské participace na správě a rozvoji měst a obcí, konkrétně se zaměřuje na případovou studii města Horní Bříza. V současném dynamickém světě, kde se rostoucí význam přikládá občanské angažovanosti a demokratickému zapojení občanů do veřejné správy, je toto téma nesmírně aktuální. Studie si klade za cíl prozkoumat různé formy, jakými se občané Horní Břízy zapojují do života svého města, a hodnotí dopady této participace na místní správu a rozvoj.

Zásadním východiskem této práce je poznatek, že občanská participace není omezena pouze na volby do zastupitelstva, ale zahrnuje široké spektrum aktivit. Tato práce proto rozlišuje mezi tradičními formami participace, jako jsou volby, a méně tradičními formami, jako je aktivní zapojení do spolků, organizací a mezinárodních partnerství. V rámci výzkumu byl kladen důraz na zmapování, jakým způsobem tyto různé formy participace přispívají k rozvoji komunity, a jak jsou reflektovány v místní politice a správě.

Volební procesy v Horní Bříze jsou zkoumány z hlediska účasti občanů, preferencí nezávislých kandidátů a vlivu těchto voleb na politickou scénu města. Práce si klade za cíl analyzovat, jak se občanská participace v těchto volbách promítá do rozhodovacích procesů a jak je vnímána občany. Dále je zkoumáno zapojení občanů do místních spolků a sdružení, jako jsou Sportovní klub Horní Bříza, Folklórní soubor Úsměv, Pionýrská skupina Horní Bříza a Tělocvičná jednota Sokol. Tyto a další nejmenované organizace hrají klíčovou roli ve zvyšování sociální soudržnosti, podpoře kulturního dědictví a podporují zdravý životní styl.

Kromě toho práce zahrnuje i aspekt mezinárodního partnerství města s Villeneuve sur Yonne ve Francii. Toto partnerství přináší nové perspektivy do občanské participace v Horní Bříze, otevírá dveře pro kulturní výměny a posiluje mezinárodní vztahy. Tato spolupráce ukazuje, jak může malé město překonat lokální hranice a vstoupit do širšího evropského kontextu.

Význam této práce spočívá ve zdůraznění potřeby podpory občanské participace jako klíčového prvku pro demokratický a udržitelný rozvoj měst a obcí. Práce podává komplexní pohled na rozmanité způsoby, kterými mohou občané přispívat k rozvoji svého města, a zdůrazňuje, že účinná participace je nezbytná pro dosažení transparentní, inkluzivní a reagující místní správy.

Úvodní část práce poskytuje teoretický rámec pro pochopení konceptu občanské participace a představuje hlavní výzkumné otázky a cíle. Dále nastiňuje metodologii výzkumu a strukturu práce, čímž čtenáři poskytuje základní orientaci v tématu. Tímto úvodem je čtenář připraven na hlubší analýzu a pochopení tématu občanské participace v kontextu města Horní Bříza.

2 Cíl práce a metodika

V bakalářské práci jsou stanoveny cíle a metodiky, jejichž prostřednictvím jsou stanovené cíle dosaženy.

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je poskytnout obecný a ucelený pohled o možnostech a zapojení občanů na správě a rozvoji měst a obcí různých velikostí. Jde o nástroje přímé participace občanů na úrovni zastupitelstva, ale i místních spolků a organizací a dalších možnostech. Konkrétní pohled je demonstrován na městě Horní Bříza, městu na severu Plzeňska.

2.2 Metodika

V teoretické části bude proveden obecný pohled na fungování veřejné správy a samosprávy a ucelený pohled na fungování měst a obcí v ČR.

O konkrétním městě, městě Horní Bříza, jsou uvedeny základní informace a funkčnost orgánů města. Následně jsou zjištěny možnosti a využívání participace občanů města Horní Bříza.

V praktické části proběhlo dotazníkové a osobní šetření mezi občany vybraného města a jeho následné vyhodnocení.

Závěrem práce je vyhodnoceno zapojení občanů na rozvoji konkrétního města.

3 Teoretická část práce

3.1 Vymezení základních pojmů

Obsahem této bakalářské práce je analýza "participace občanů na rozvoji měst a obcí". Pro účely této analýzy je aplikován komplex odborných pojmů. Tyto pojmy budou v rámci práce důkladně vymezeny a popsány v následující sekci, aby bylo zajištěno jejich správné porozumění a kontextuální začlenění.

3.1.1 Obec

V této bakalářské práci se podrobněji věnujeme roli občanů v procesu rozvoje měst a obcí. Dle právního rámce České republiky jsou obce autonomními jednotkami, které mají svá vlastní území definovaná hranicemi, a to podle výkladu Holečka a kolektivu (2009). Tyto obce jsou oprávněny samostatně se spravovat a uzavírat právní dohody, čímž přebírají odpovědnost za výsledky svých činů a za své majetkové závazky. Holeček a spol. (2009) zdůrazňují, že klíčovými cíli obce jsou správa a rozvoj jejího území a péče o potřeby obyvatel, což zahrnuje jak poskytování veřejných služeb, tak ochranu majetku obce.

Vlastní identita obce je dále rozvedena ve výkladu Kadeřábkové a Pekové (2012), které popisují charakteristické znaky obce zahrnující vlastní území, obyvatelstvo a samosprávu, včetně právní subjektivity a schopnosti hospodaření podle svého rozpočtu.

Legislativní rámec, včetně specifických pravomocí obcí, je stanoven zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), který rovněž určuje roli zastupitelstva jakožto rozhodujícího orgánu, jenž je volený občany a je odpovědný za zásadní rozhodnutí ve věcech obce.

Typologie obcí v České republice reflektuje historické kategorizace zahrnující obce, městyse, města a statutární města, které se odvíjí od velikosti a počtu obyvatel. Speciální postavení má hlavní město Praha, které je unikátně definováno zákonem č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze.

Dalšími orgány na úrovni obcí jsou rada obce, starosta a obecní úřad. Podle Balíka (2009), se obce liší názvy svých orgánů závisle na jejich typu. Rozhodující autoritou je zastupitelstvo obce, které se schází ve veřejných zasedáních, zatímco poradní orgány jako finanční a kontrolní výbor zasedají bez veřejnosti.

Rada obce a její činnost, včetně volby starosty a jeho pravomocí, jsou upraveny zákony, především zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích, který specifikuje jejich role a odpovědnosti.

Významnou osobností v obci je starosta, jehož funkce a povinnosti jsou jasně stanoveny v uvedeném zákoně, zahrnující reprezentaci obce, realizaci rozhodnutí zastupitelstva a správu obecních záležitostí.

Všechny tyto prvky společně tvoří komplexní systém samosprávy, který umožňuje občanům participovat na rozvoji a správě jejich obcí, což je základním kamenem demokratického státního zřízení České republiky. Každá obec se může pochlubit svými jedinečnými rysy, které se projevují v jejím jednání a fungování. V kontextu právních předpisů, které obcím poskytují strukturu a směr, zastupitelstvo představuje základní stavební kámen obecní samosprávy, kde se počet členů zastupitelstva odvíjí od velikosti obce, jak stanoví zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí. Tyto základní parametry tvoří rámec, v němž obec operuje a rozhoduje o svém dalším směřování, od rozvojových projektů až po financování a správu veřejných fondů.

Rada obce, jakožto vykonávací orgán, se skládá z volených členů, kteří společně s starostou, místostarostou a dalšími radními formují exekutivní vedení obce. Jejich počet, stanovený zákonem, je přímo úměrný počtu obyvatel a specifikům dané obce. V menších obcích, kde zastupitelstvo nepřesahuje patnáct členů, může starosta přejímat některé z pravomocí rady, což umožňuje efektivnější správu menších komunit.

Starostova úloha je pak důležitá pro reprezentaci obce jak ve vnějších, tak vnitřních záležitostech. Jeho činnost je regulována zákonnými povinnostmi, které definují jeho postavení v komunikaci s občany, veřejnými institucemi a při správě obecních záležitostí. Zmocnění a zodpovědnosti starosty jsou popsány v paragrafech 103 až 108 zákona o obcích.

Zásadní pro transparentnost obecní správy je veřejnost zasedání zastupitelstva, která umožňuje občanům sledovat a ovlivňovat rozhodovací procesy. To podporuje demokratický princip odpovědnosti a účasti občanů na správě veřejných záležitostí.

Funkční a efektivní správa obce tak spočívá v pevném legislativním rámci, který je dán zákony České republiky a v aktivní účasti občanů, jejichž hlas má rozhodující význam pro směřování a rozvoj obce.

3.1.2 Veřejná správa

Efektivní veřejná správa je pilířem každého moderního demokratického státu. Podle akademických pozorování, jako je to Nečadové (2009), se veřejná správa dá pojímat nejen jako soustava určitých institucí, ale i jako soubor jejich aktivit, které zahrnují vydávání správních rozhodnutí a jiné podobné činnosti.

Jelínková (2017) poskytuje perspektivu, v níž veřejná správa slouží jako rozcestník, odlišující státní správu od samosprávy. Zde se veřejná správa jeví jako systém složený z autonomních veřejnoprávních subjektů, které nejsou přímo součástí státního aparátu, ale fungují v rámci vlastní samostatné působnosti a představují například obce.

Koncept veřejné správy je tak možno chápat jako systém rozdělený na státní a samosprávnou složku. Státní správa je v rukou vlády, ministerstev a dalších ústředních orgánů, zatímco samosprávu tvoří veřejnoprávní subjekty, jejichž hlavním úkolem je prosazování veřejného zájmu a správa souvisejících veřejných záležitostí.

Jedním z hlavních úkolů veřejné správy je podpora rozvoje na lokální i regionální úrovni, což, jak uvádějí Kadeřábková a Peková (2012), může být ovlivněno širokou škálou faktorů zahrnujících ekonomické, právní, sociální, kulturní a politické aspekty.

Na úrovni samosprávy, jíž jsou kraje a obce, dochází ke kombinaci funkcí státní správy, které jsou obcím přeneseny. Toto zahrnuje řadu činností, od volebních procesů po správu evidencí, jako je registr obyvatel či dopravní evidence. Obce s pověřeným obecním úřadem nebo s rozšířenou působností mají oprávnění k dalším správním činnostem, například v oblasti matrik.

Zvláště obce s rozšířenou působností se podílí na části výkonu státní správy, včetně matričních úkonů, zatímco obce s pověřeným obecním úřadem zajišťují běžné správní operace včetně přestupkových agend a vydávání povolení k zásahům do zeleně. Matriční úřady, jak je definováno Ministerstvem vnitra ČR (2020), spravují demografickou agendu pro několik obcí, čímž zajišťují důležitou službu pro správu a registraci obyvatelstva.

3.1.3 Občan

Koncept občanství lze charakterizovat jako vazbu mezi státem a individuální osobou, jak to popisují Linek a kolegové (2017). Právní normy, které tento vztah upravují, jsou kodifikovány v legislativě, konkrétně v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. Zde jsou specifikovány podmínky pro nabytí či ztrátu občanství v České republice.

Občan je tedy považován za člena určité komunity, která vytváří společenskou smlouvu mezi občanem a právnickou entitou, jíž je obec. Každý jedinec se narodí jako občan určitého státu, v tomto případě České republiky, a stává se součástí určité regionální správní jednotky, a to včetně obce, v níž má trvalý pobyt.

Když jedinec dosáhne plnoletosti a má trvalý pobyt v dané obci, získává zde právo účastnit se místních voličských procesů a referend, podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Občan tím přebírá aktivní i pasivní volební právo, tedy právo volit a být volen.

Role občana v obci je fundamentální pro její dynamiku a rozvoj, což znamená, že charakter obce je odvozen od lidí, kteří v ní žijí a jejich vzájemných interakcí. Jak tvrdí Binek (2010), klíčové je soužití obyvatel a jejich schopnost společně řešit problémy a uskutečňovat rozvojové projekty. Úspěšný rozvoj obce tak závisí na iniciativě a zájmu místních obyvatel.

Spokojení občané jsou základem prosperující obce a z nich vybírají své zástupce pro obecní správu. V České republice se občané mohou podílet na správě měst a obcí bez ohledu na své vzdělání. Ti, kteří nezastávají žádnou oficiální funkci ve zastupitelstvu, mají stále možnost předkládat návrhy a podněty, které mohou být zohledněny a realizovány obecním zastupitelstvem, v čele se starostou. Každý občan tak má příležitost přispět k vylepšení životních podmínek v obci a požadovat zlepšení poskytování veřejných služeb, jak to zdůrazňuje Binek (2010).

3.1.4 Participace

V této bakalářské práci je kladen důraz na koncept participace. Tato ideje se zakládá na představě vztahu jedince s kolektivem či širší společností, který je zásadní pro pochopení našeho postavení ve společenském kontextu. Participace může být posuzována z různých úhlů, včetně politiky, sociální dynamiky nebo ekonomických aspektů. Dominantní jsou definice zaměřené na politickou participaci, která, podle Stange a Tiemanna (1999), zahrnuje "aktivní a informovanou účast občanů ve veřejném rozhodovacím procesu o jejich současnosti a budoucnosti." Kadeřábková a Peková (2012) pak popisují participaci jako "bezprostřední zapojení občanů do správy veřejných záležitostí."

Participace může nabývat různých tvarů, od voleb po projektovou práci. Specifické formy participace, které Stange a Tiemann (1999) identifikují, zahrnují volební, zastupitelskou, mediální, otevřenou, běžnou, ad hoc a projektovou participaci. Otevřená participace je často diskutována ve veřejných diskusích a je založena na principu,

že rozhodnutí může ovlivnit každý, kdo se rozhodne do procesu vstoupit. Tento typ participace se někdy podobá obecnému shromáždění bez přesně stanovených pravidel, kde se každý může zapojit do diskuse.

Na druhém konci spektra stojí reprezentativní participace, což je forma nepřímého zapojení, kde jedinci delegují svou rozhodovací moc zástupcům nebo delegátům. Ad hoc participace slouží k rychlému řešení specifických problémů, často prostřednictvím mechanismů jako místní referenda. Tato forma participace se může projevovat dvěma způsoby: poskytováním informací a sběrem dat. Příkladem může být situace, kdy město využívá ankety a dotazníky, aby získalo názory občanů na určitou problematiku, nebo kdy občané iniciují petiční akce.

Dlouhodobější a strukturovanější je pak každodenní participace, která se vyznačuje stálou snahou o změnu či zlepšení. V tomto rámci se občané zapojují do projektů, které jsou strategicky plánovány a jejichž cíle jsou jasně definované v dokumentech a smlouvách, což zahrnuje i podmínky pro jejich realizaci.

Intenzita participace se mění podle toho, jak moc téma rezonuje s občany a zda se jich problém přímo týká. Realizace projektů je často zprostředkována pracovními skupinami, které jsou nejlépe obeznámeny s problematikou a zastupují zájmy a názory účastníků participace. Je důležité, aby byl občanům představen přínos projektu, aby se mohli rozhodnout, zda se chtějí podílet na jeho realizaci.

Dalším důležitým aspektem participace je její závaznost. Referenda představují ukázkou závazné participace, kde mají občané možnost přímo ovlivnit rozhodovací procesy a kde jejich hlas má přímý dopad na výsledky. Na druhou stranu, nezávazná participace umožňuje sdílení informací mezi účastníky bez přímého rozhodovacího vlivu na výsledné usnesení.

Závazná participace přináší s sebou důležitou odpovědnost, neboť výsledek hlasování má bezprostřední a právně závazné důsledky. Tímto způsobem mohou občané přímo utvářet podobu a budoucnost své komunity. Naproti tomu nezávazná participace poskytuje fórum pro výměnu myšlenek a názorů, což je základem pro demokratický dialog a otevřenou komunikaci, které jsou nezbytné pro formování informovaného veřejného mínění a podporu společenské soudržnosti.

Všechny tyto formy participace ukazují na rozmanitost způsobů, jakými se občané mohou podílet na veřejném životě a rozhodovacích procesech. Je zřejmé, že participace hraje

klíčovou roli v demokratické společnosti, neboť umožňuje občanům, aby byli nejen svědky, ale také aktivními tvůrci politických a společenských změn ve své komunitě.

3.2 Občanská participace

V právním státě jsou občané vybaveni množstvím nástrojů, které jim umožňují být součástí rozhodovacích procesů ovlivňujících jejich denní život. Kadeřábková a Peková (2012) zdůrazňují, že občané mohou průběžně přispívat k rozhodnutím, jež se jich přímo dotýkají. Zjištění z výzkumů naznačují, že úroveň povědomí o komunálním dění se odvíjí od životního stylu obyvatel, dostupných služeb a možností trávení volného času, stejně jako od míry zapojení do pracovního procesu. Informovanost a dostupný čas tak ovlivňují míru, s jakou obyvatelé využívají příležitosti k participaci nabízených obcí, a podněcují je k aktivitám, které mohou zlepšit kvalitu života v jejich obci.

V demokratickém státě je participace klíčovým prvkem režimu, neboť bez aktivní účasti občanů by demokracie nemohla správně fungovat. Demokracie občanům poskytuje práva jako základní nástroje pro participaci, včetně práva kandidovat a volit, svobody slova či shromažďování. Celková úroveň zapojení občanů do rozvoje města je odrazem veřejného mínění, ochoty něco změnit a přesvědčení o smysluplnosti této aktivity. Participace je klíčová pro regionální rozvoj a ve své podstatě je automatická, což znamená, že nikdo, včetně starosty, nemůže občany k účasti vynutit. Participace zahrnuje volbu do volených orgánů, referenda, petice, ale také zapojení do místních politických organizací. Další formy participace mohou být neformální, jako vyjadřování osobních názorů či podávání podnětů, které mohou vést k větší občanské aktivitě a soudržnosti.

Jak ukazuje název práce, participace má vliv na rozvoj města. Občané, kteří jsou s místem spojeni, si vytvářejí názory a mají přehled o místních problémech, často využívají příležitosti k participaci a ovlivňují, co a jak bude v obci realizováno. V městě Horní Bříza je pro občany důležitá nejen účast na zasedáních zastupitelstva, která jsou otevřená veřejnosti, ale i příležitost vyjádřit se k jednotlivým bodům programu. Volební účast je pak základním projevem občanské participace, která má pozitivní vliv na lokální rozvoj.

Dle Čermáka a Nejdla (2007) je klíčová interakce občanů, neboť vede k spojení sil a vytváření komunity schopné prosadit své názory, což se začalo uplatňovat až po pádu komunistického režimu. V demokratickém prostředí mají občané možnost vyjádřit své názory a být aktivní v občanském životě. Občanská participace je také důležitá pro podporu

politické angažovanosti a společně pomáhají směřovat rozvoj obce a zvyšovat kvalitu veřejných služeb a celkového veřejného života.

Účinná občanská participace je závislá na sociální interakci a schopnosti informovat a být informován. Nedostatek zájmu o veřejné diskurzy ze strany obyvatel může vést k nízké úrovni společenské interakce a následně i k slabé participaci. Zájem obyvatel o zapojení je přitom často podnícen znalostí prostředí, ve kterém žijí, podporou ze strany komunity a snižováním konfliktů.

Pro efektivní zapojení občanů je klíčová informovanost, která musí být zajištěna po celou dobu procesu - od prvních návrhů až po realizaci. V Horní Bříze se pro informování obyvatel využívá obecní rozhlas, internet, obecní zpravodaj "Hornobřízský zpravodaj" distribuovaný zdarma do schránek a webové stránky města, stejně jako úřední desky a plakátové plochy, jak uvádí Binek (2010).

Komunikace s občany a jejich zapojení do rozhodovacích procesů jsou nezbytné. Diskuze s obyvateli a oponenti, kteří se mohou týkat realizace projektů, jsou podstatné pro kvalitní přípravu strategických dokumentů. Pavlík a spol. (2016) zdůrazňují význam aktivní spolupráce s veřejností pro úspěšný regionální rozvoj.

Strategické plánování má několik fází, ve kterých je zapojení veřejnosti různé. V počáteční fázi se očekává větší účast veřejnosti, zatímco v návrhové fázi se dává přednost detailnímu rozpracování strategie pracovními skupinami. Závěrečné fáze prezentace výsledků a implementace strategie jsou opět vhodné pro širší zapojení občanů.

Jak uvádějí Pavlík a spol. (2016), úspěch strategie závisí na tom, jak je vedena komunikace s občany a jak jsou jejich nápady a energie využity. Nevyužití potenciálu občanské angažovanosti může vést k pocitu marnosti a demotivace k dalšímu zapojení. Čermák a spol. (2011) upozorňují, že zájem o participaci často roste s vzděláním obyvatel a je ovlivněn mediálním pokrytím a aktuální situací v obci. Ambice občanů participovat a ovlivňovat veřejné záležitosti je tedy klíčová pro kvalitu života a rozvoj místních služeb.

Pro zvýšení občanské participace v Horní Bříze může obec podniknout kroky jako pravidelná veřejná setkání, zavedení participativního rozpočtu, organizace společenských a sportovních událostí, a zapojení se do soutěží jako Vesnice roku, které posilují vztah občanů k obci. Účast na volbách, referendech, veřejných diskusích, pracovních skupinách a komisích, stejně jako využití participativního rozpočtu, jsou příklady aktivit, kde občané mohou projevit svůj zájem a ovlivnit tak směřování svého životního prostředí.

Za účelem zapojení veřejnosti do procesu tvorby strategie může obec Horní Bříza využívat různé metody. Od otevřených veřejných diskusí, přes workshopy a kulaté stoly, až po zřizování specifických pracovních skupin pro danou tematiku. Jak zdůrazňují Pavlík a spol. (2016), tato interakce s občany nejen že zajišťuje, že perspektivy veřejnosti jsou vzaty v úvahu, ale také posiluje povědomí veřejnosti o připravovaných strategiích a jejich vlivu na budoucnost obce.

V průběhu návrhové fáze je účast veřejnosti sice efektivnější, když je omezena na konkrétní oblasti, nicméně jejich názory a přání jsou stále vítány v širším kontextu, jako je definice priorit a cílů obce. Závěrečná fáze představení výsledků je pak klíčová pro potvrzení správnosti vedení celého procesu a pro udržení motivace občanů k další participaci. Jak zdůrazňují Pavlík a spol., nevyužití aktivní energie občanů může vést ke ztrátě důvěry v účinnost jejich zapojení.

Je tedy zřejmé, že účastníci procesu musí být nejen řádně informováni, ale také musí být vytvořeny podmínky pro jejich efektivní participaci. V kontextu Horní Břízy to může zahrnovat pravidelné komunikační kanály, jako jsou obecní rozhlas, internetové stránky a sociální média, jakož i tištěné zpravodaje, které poskytují aktuální informace o dění v obci.

Podle Binka (2010) může obec podniknout kroky k dalšímu rozvoji občanské participace tím, že zavede pravidelná veřejná setkání a další iniciativy, které zvyšují zapojení občanů do komunálního života. Ministerstvo pro místní rozvoj navíc doporučuje způsoby, jak občané mohou přispět k péči o životní prostředí obce, například účasti na Dni Země nebo soutěžích jako Vesnice roku. Tyto aktivity nejenže posilují pocit společenství, ale také podporují aktivní participaci občanů na vedení veřejného života a rozvoji obce.

3.2.1 Volby

Volební proces představuje klíčový mechanismus demokratické participace, kde jednotlivci mají možnost prostřednictvím anonymního a svobodného hlasování ovlivnit směřování politické reprezentace. Tento akt zapojení umožňuje občanům vyslovit preferenci pro politické subjekty a programy, které rezonují s jejich osobními hodnotami. Volební rámec České republiky je kodifikován v několika právních předpisech, zahrnující "zákon o volbách do Parlamentu České republiky, zákon o volbách do zastupitelstev v obcích, zákon o volbách do zastupitelstev krajů a zákon o volbách do Evropského parlamentu", jak podotýká Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR (2020).

Příprava na volby se iniciuje před oficiálním oznámením prezidentem a zahrnuje uvědomění si relevantní politické úrovně a selekci adekvátních kandidátů, což vyústí ve vytvoření kandidátních listin, jejichž forma je dále specifikována volebními zákony. Kandidátní listiny a doprovodné dokumenty, včetně prohlášení o dobrovolné kandidatuře a nekandidování za jiný politický subjekt, jakož i souhlas se zpracováním osobních údajů dle GDPR, jsou následně předány příslušnému registračnímu orgánu prostřednictvím zmocněnce politické strany v určené lhůtě. Po oficiálním podání listiny začíná období aktivní kampaně, kde kandidáti investují energii do získání důvěry voličů.

Role občana se může rozšířit o členství ve volební komisi, kde má možnost přímého dohledu nad průběhem voleb a následném sčítání hlasů. Mnoho občanů nemá detailní přehled o volebních procedurách, které předcházejí momentu, kdy v jejich poštovních schránkách objeví volební lístky, umožňující jim uplatnit své hlasovací právo. Pokud jde o rozvoj místní komunity, klíčové jsou komunální volby, regulované zákonem č. 491/2001 Sb. Význam komunálních voleb je zesílen faktorem blízkosti, kde volební programy často reflektují místní problémy vyjádřené občany. Avšak, originalita volebních programů může být v tomto kontextu omezena, neboť se adresují otázky relevantní pro širokou veřejnost. V konečném důsledku mají občané skrze svůj hlas možnost delegovat pravomoci na ty kandidáty, jejichž vizionářské plány pro město nejvíce korespondují s jejich očekáváními a potřebami, a tím přímo ovlivňovat městskou politiku.

3.2.2 Referendum

Referenda představují jednu z forem přímé demokracie, kde se občané vyjadřují k různým tématům prostřednictvím hlasování. V historii České republiky byla tato metoda uplatněna, například, při rozhodování o vstupu země do Evropské unie. Na lokální úrovni se pak s referendy setkáváme ve formě, která je stanovena zákonem č. 22/2004 Sb. o místním referendu a o změně souvisejících zákonů. Dle tohoto zákona jsou "občané oprávněni prostřednictvím vyjádření souhlasu či nesouhlasu rozhodovat o záležitostech spadajících do pravomoci obcí, měst, městských částí či obvodů" (Ministerstvo vnitra ČR, 2020). Účastníci místního referenda tak mají možnost tajně a svobodně vyjádřit svůj názor na otázky bezprostředně se dotýkající místa jejich trvalého pobytu.

Lokální problémy, jež jsou předmětem referenda, jsou často nejlépe známé právě obyvatelům dané oblasti, což může vyvolávat otázky spravedlnosti v kontextu sousedních obcí. Avšak proces zahrnuje aktivní zapojení komunity prostřednictvím iniciativního

výboru, jenž se musí zasadit o shromáždění potřebného počtu podpisů. Sestavený návrh otázky, důvody pro konání referenda a podpisové archy jsou následně předloženy obecnímu zastupitelstvu, které o návrhu rozhoduje a může stanovit termín konání referenda.

Postup hlasování je obdobný volbám – občan přistoupí k volbě ve svém okrsku, kde je po legitimaci vydán hlasovací lístek s formulovanou otázkou. Po výběru odpovědi „ano“ nebo „ne“ je lístek umístěn do obálky a vhozen do urny. Aby bylo rozhodnutí referenda považováno za platné a závazné pro vedení obce, je zapotřebí dosáhnout kvóra účasti 35 % z oprávněných voličů a nadpoloviční většiny hlasujících z této části populace, přičemž minimálně 25 % všech oprávněných osob musí hlasovat pro přijetí návrhu (Ministerstvo vnitra ČR, 2020). Touto cestou se občané mohou aktivně podílet na rozhodování o otázkách, které ovlivňují jejich komunitu.

3.2.3 Petice

Participaci ve veřejných záležitostech lze realizovat také skrze institut petice, který je právně ukotven v zákoně č. 85/1990 Sb., o právu petičním. Tento nástroj umožňuje občanům, kteří identifikují specifický problém nebo nedostatek, který nebyl politickými představiteli dostatečně adresován, organizovat kolektivní výzvu k akci. Základní struktura petice zahrnuje její název, stručné shrnutí problému a návrh možného řešení. Sledujícím krokem je získávání podpisů od jednotlivců, kteří se s uvedeným problémem ztotožňují a souhlasí s navrhovaným řešením.

Zákon stanoví, že každý podpisový arch by měl být doplněn o jméno, příjmení, datum narození, adresu trvalého bydliště a autentický podpis. V průběhu shromažďování podpisů se věnuje pozornost ověření každého záznamu, přičemž neúplné nebo neplatné záznamy jsou eliminovány, stejně jako případné duplicity. Po ověření podpisů a zjištění celkového počtu podporovatelů petice je možné ji prezentovat orgánům místní samosprávy či jiným relevantním institucím.

V současné době existuje také možnost iniciace elektronických petic, avšak je důležité podotknout, že v tomto formátu nemusí být podpis považován za stejně vážný jako v tradiční papírové formě. Při nedostatečné reakci ze strany městského zastupitelstva lze petici postoupit dále, a to až do rukou Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kde je adresována předsedovi nebo tajemníku petičního výboru. V souladu se zákonem, pokud petice dosáhne požadovaného počtu podpisů, je pravděpodobné, že se stane předmětem

projednávání petičním výborem a následně může být začleněna do programu jednání Poslanecké sněmovny.

4 Praktická část práce

4.1 Základní charakteristika města Horní Bříza

Město Horní Bříza, situované v Plzeňském kraji, se nachází přibližně 15 kilometrů severně od města Plzně. Od roku 2003, v důsledku změn v územním členění, patří toto město do správního obvodu ORP Nýřany, přičemž do té doby bylo součástí okresu Plzeň-sever. Ke statusu města došlo v roce 1994, kdy vláda České republiky rozhodla o jeho povýšení. V Horní Bříze, s populací okolo 4 100 obyvatel, dominuje přírodní krajina s lesy a protékající řekou Bělá, zatímco na jihu se vypíná vrchol s výškou 415 metrů nad mořem. Průchodem města na východní straně se táhne železniční trať Plzeň–Žatec, město je rovněž dobře propojeno autobusovými linkami s Plzní a okolními obcemi a městy.

Obrázek 1: Umístění Horní Břízy

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Horn%C3%AD_B%C5%99%C3%ADza

Vzdělávací infrastruktura v Horní Bříze zahrnuje Masarykovu základní školu, Střední školu Horní Bříza, dvě mateřské školy a pobočku Základní umělecké školy Kralovice. Ekonomický vývoj města byl historicky spojen s průmyslem těžby a zpracování kaolinu od konce 19. století.

Geograficky je Horní Bříza ohraničena rozmanitými přírodními a urbanistickými prvky. Na západě leží oblasti s převahou polí a luk, zatímco východní část je obklopena lesy. Okolní obce a města zahrnují Žilov na západě, Trnovou na severozápadě, Kaznějov

na severu, Oboru na severovýchodě, Hromnice na východě, Českou Břízu na jihovýchodě, Třemošnou a Záluží na jihu a Ledce na jihozápadě. V okolí Horní Břízy se nacházejí paleontologické nálezy a prochází zde naučná stezka.

Město je dostupné díky hlavnímu silničnímu tahu I/27 a křížení silnic III/1804 a III/1806, s dobře zajištěnou autobusovou a železniční dopravou. Pro děti školního věku jsou v obci k dispozici vzdělávací zařízení včetně základní a umělecké školy a mateřské školy. Město nabízí řadu volnočasových aktivit, včetně dvou fotbalových stadionů a multifunkčního sportovního hřiště. Mezi další občanskou vybavenost patří městský úřad, dvě knihovny, kulturní dům, lékařské ordinace ve dvou lékařských domech, domov pro osoby se zdravotním postižením (domov seniorů) a pečovatelskou službu města Horní Bříza.

4.1.1 Historie města Horní Bříza

Historie města Horní Bříza sahá do období mezi lety 1180–1182, kdy je poprvé doložena existence vesnice Březí. Přibližně čtyřicet let nato byla ves darována Ratmírovi ze Skviřína, jenž ji později věnoval plaskému klášteru, čímž si chtěl zajistit spásu své duše. Tento dar byl oficiálně potvrzen v roce 1232 králem Václavem I., což zapříčinilo, že osud Březí byl na několik staletí spojen s plaským klášteřem.

V roce 1366 je zaznamenána první zmínka o vsi Čermná, která se od Březí odlišovala svou polohou za potokem. Zatímco Březí na pravém břehu mělo 9 lánů, Čermná na levém břehu jich měla 12. Opat Mikuláš zavedl zákupní právo, což umožnilo poddaným setrvat na svých usedlostech za předpokladu pravidelného plnění daní a povinností. V období husitských válek byl plaský klášter nucen zastavovat svůj majetek, a obě vsi tak často měnily vlastníky. Albrecht z Kolovrat udělil obcím v roce 1499 právo odúmrti a svobodného stěhování. Následně se v roce 1539 stal majitelem vsi Florián Gryspek z Gryspachu, který vydal Řád selský a zavedl první urbář v roce 1558, zaznamenávající majetek a povinnosti poddaných. Postupně došlo ke sloučení Březí a Čermné.

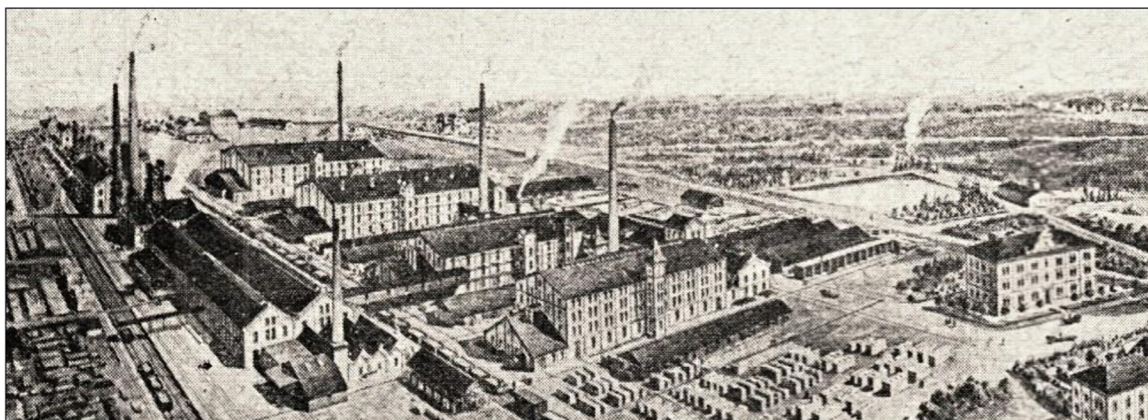
Vzhled obce se výrazně neměnil až do 18. století. Podle Tereziánského katastru z roku 1718 bylo v Březí 12 sedláků, hajný a kovář. Po zrušení plaského kláštera za vlády Josefa II. přešel jeho majetek pod správu náboženské matice a později, v roce 1826, byl zakoupen knížetem Václavem Klimentem Metternichem. V roce 1839 byla ve vesnici postavena kaplička a zavedeno číslování domů.

Průmyslový rozvoj začal v 19. století s vitriolovými a sirnými hutěmi a těžbou uhlí na Čabalkách od roku 1819. V roce 1848 se Březí Hořejší stalo samostatnou obcí s vlastní

samosprávou a prvním starostou byl jmenován Václav Matějovec. Tehdy zde bylo 27 domů a 259 obyvatel.

Velký požár v roce 1865 významně změnil vzhled obce, což vedlo k výstavbě cihelny u žilovské silnice postiženými sedláky. Roku 1871 byla zahájena výstavba Plzeňsko-Březenské dráhy, která procházela i Horní Břízou. I přes malý zájem místních obyvatel se trať stala významnou pro region. V 80. letech 19. století byl v obci objeven kaolin, což přivedlo k rozvoji keramického průmyslu. Johann Fitz, rokycanský podnikatel a báňský odborník, zahájil v roce 1882 těžbu kaolinu na pozemcích v Horní Bříze. Nejenže zde vybudoval plavírnu, ale v roce 1886 také rozšířil výrobu na keramické zboží, čímž položil základ pro podnik, jenž si udržel dominantní postavení v keramickém průmyslu po více než sto let. V této době bylo v obci 43 domů a žilo zde 349 obyvatel, a obec začala rychle růst. Stavěly se nové domy pro dělníky a úředníky, budovány byly silnice a rozvíjely se různé živnosti. V roce 1889 byla otevřena nová škola, následovala pošta, zdravotní středisko, četnická stanice a bylo postaveno i nové nádraží.

Obrázek 2: Historická fotografie Keramických závodů Horní Bříza

Zdroj: https://www.fabriky.cz/2008_hornibriza_keramicka/index.htm

V roce 1890 původní cihelna zanikla, ale po první světové válce v roce 1920 byla rekonstruována Karlem Prachem z Příšova a přeměněna na moderní cihlářský podnik. V roce 1903 došlo k demolici původní železniční stanice, avšak byla postavena nová zastávka, čp. 28, která je v současnosti mimo provoz. Založení sboru dobrovolných hasičů v roce 1906 je dalším důležitým milníkem v historii obce. Druhá železniční zastávka (Horní Bříza zastávka) byla postavena v roce 1943, což ještě více posílilo dopravní infrastrukturu v oblasti.

Celkově historie Horní Břízy odráží vývoj typického českého města, jehož osudy byly formovány jak historickými událostmi, tak hospodářským rozvojem a technologickým pokrokem. Tato historie přispěla k formování jedinečné identity města, která je dnes viditelná ve struktuře města, jeho architektuře a komunitním duchu.

4.1.2 Památky města Horní Bříza

Horní Bříza je domovem několika historicky významných památek, které odrážejí kulturní a historický vývoj města. Mezi tyto památky patří:

Kaple svatého Petra, vystavěná v roce 1839 na návsi, je významnou architektonickou památkou města. Tato šestiboká stavba s věží se vyznačuje omítnutými zdmi a je postavena na šestiúhelníkovém půdorysu. Překrývá ji stanová střecha s dřevěnou lucernou a plechovou bání na vrcholu. Kaple je založena na pevné kamenné podezdívce, s průčelím zdobeným mělkým rámováním a fabionovou římsou. Okna mají půlkruhové zakončení, a hlavní průčelí je zdůrazněno jednoduchým portálem s nadpražím.

Pomník obětí druhé světové války na místním hřbitově připomíná tragické události konce války a je uctěním 35 obětí pochodu smrti z koncentračního tábora Flossenbürg. Pomník byl nedávno restaurován s respektem k jeho původnímu návrhu, materiálům a barvě, přičemž byly provedeny stavebně-technické úpravy pro zajištění jeho stability. Restaurace byla podpořena grantem Plzeňského kraje ve výši 100 000 Kč, přičemž celkové náklady činily 370 000 Kč včetně DPH. Tento pomník je zapsán v evidenci válečných hrobů pod číslem CZE3208-6044.

Obrázek 3: Pomník obětí druhé světové války

Zdroj: vlastní fotografie

Muzeum keramiky, resp. Muzeum města Horní Bříza, je situováno v jedné z nejstarších budov města, datované do roku 1897. Muzeum bylo otevřeno v roce 1982 u příležitosti stoletého výročí založení místních keramických závodů. Jeho pět místností nabízí návštěvníkům ucelený pohled na historii města a keramického průmyslu v regionu, od jeho založení v roce 1882 až po současnost. Expozice zahrnuje nejen výrobky a propagační materiály, ale také bohatou archivní a technickou dokumentaci. Chronologická prezentace mapuje vývoj od založení závodů až po znárodnění v roce 1950, přičemž další místnosti jsou věnovány prezentaci produktů a marketingových materiálů.

4.1.3 Obyvatelstvo města Horní Bříza

K počátku roku 2023 mělo město Horní Bříza dle matriky 4 024 obyvatel, což jej řadí mezi města střední velikosti. S hustotou obyvatelstva 309,1 osob na km² se Horní Bříza umísťuje na páté místo v rámci Plzeňského kraje z hlediska zalidněnosti.

Tabulka 1: Počet obyvatel v Horní Bříze k 1. 1. 2023

Počet obyvatel k 1.1.2023

Muži (do 15.let)	Muži (nad 15.let)	Ženy (do 15.let)	Ženy (nad 15.let)	Celkem
284	1 701	231	1 808	4 024

Zdroj: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6592/horni-briza/pocet-obyvatel/>

V posledním desetiletí byl zaznamenán mírný pokles celkového počtu obyvatel, ačkoliv migrační saldo bylo kromě roku 2003 a od roku 2011 většinou pozitivní. Tento pokles lze přičíst zápornému přirozenému přírůstku, kdy počet úmrtí převyšuje počet narození.

Graf 1: Rozložení obyvatelstva Horní Břízy

ROZLOŽENÍ OBYVATELSTVA OBCE HORNÍ BŘÍZA

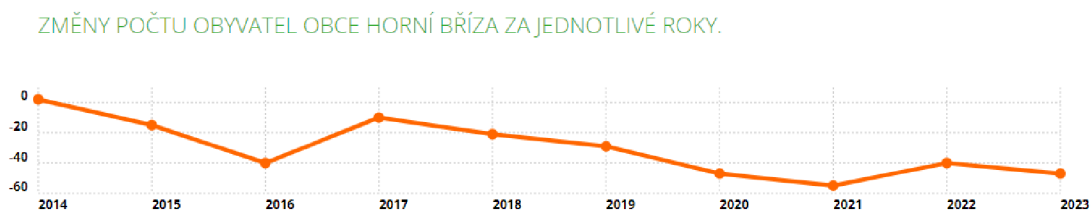

Zdroj: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6592/horni-briza/pocet-obyvatel/>

Věková struktura obyvatelstva je charakterizována 16,7 % obyvatel ve věku do 14 let, což je pátý nejvyšší podíl v tomto věkovém rozmezí mezi městy v kraji, společně s městy

jako Kralovice, Hartmanice a Nepomuk. Naopak věková skupina 65 let a starší tvoří 14,9 % obyvatelstva. V Horní Bříze se nachází domov pro seniory, což ovlivňuje podíl starších obyvatel. Index stáří dosáhl hodnoty 89,3. Porodnost byla mírně nižší než krajský průměr, s hodnotou 9,6 narozených dětí na 1000 obyvatel. Úmrtnost města je třetí nejvyšší v kraji, s hodnotami mezi 13,6 a 18,4 úmrtími na 1000 obyvatel za posledních deset let.

Graf 2: Změny počtu obyvatel Horní Břízy za jednotlivé roky

Zdroj: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6592/horni-briza/pocet-obyvatel/>

V oblasti bytové výstavby byl v letech 2000 až 2005 zaznamenán stagnující trend. Během tohoto období bylo ve městě dokončeno 29 bytů, z toho 18 v rodinných domech. Intenzita bytové výstavby, kolísající mezi 0,43 a 1,78 dokončenými byty na 1000 obyvatel, byla nižší ve srovnání s krajským průměrem, který se pohyboval mezi 3,06 a 3,7.

Tabulka 2: Historie počtu obyvatel Horní Břízy

HISTORIE POČTU OBYVATEL OBCE HORNÍ BŘÍZA.

Datum	Muži (do 15.let)	Muži (nad 15.let)	Ženy (do 15.let)	Ženy (nad 15.let)	Změna	Celkem
1.1.2023	284	1 701	231	1 808	♦ -47	4 024
1.1.2022	295	1 716	245	1 815	♦ -40	4 071
1.1.2021	310	1 727	256	1 818	♦ -55	4 111
1.1.2020	306	1 770	271	1 819	♦ -47	4 166
1.1.2019	309	1 777	282	1 845	♦ -29	4 213
1.1.2018	304	1 790	286	1 862	♦ -21	4 242
1.1.2017	298	1 807	287	1 871	♦ -10	4 263
1.1.2016	309	1 812	262	1 890	♦ -40	4 273
1.1.2015	311	1 816	272	1 914	♦ -15	4 313
1.1.2014	306	1 822	275	1 925	♦ 2	4 328
1.1.2013	301	1 829	274	1 922		4 326

Zdroj: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6592/horni-briza/pocet-obyvatel/>

Co se týče trhu práce, míra registrované nezaměstnanosti v Horní Bříze odpovídá průměrným hodnotám ve srovnání s ostatními městy. Na jedno volné pracovní místo připadalo 22,4 uchazečů. Z celkového počtu 157 uchazečů o zaměstnání bylo 86 žen. Dále 27 uchazečů bylo starších padesáti let a 29 osob hledalo práci déle než jeden rok.

4.2 Funkčnost orgánů města Horní Bříza

4.2.1 Zastupitelstvo města Horní Bříza

V rámci správy územní samosprávy má město Horní Bříza, stejně jako jiné městské a obecní celky, svůj základní správní orgán, kterým je zastupitelstvo. Toto zastupitelstvo je ve městě řízeno starostou, což je běžná praxe ve většině městských samospráv. Zasedání zastupitelstva se konají podle stanovených zákonných ustanovení, konkrétně podle § 92 zákona o obcích, s výjimkou ustavujícího zasedání, které je svoláno v souladu s § 91 téhož zákona.

Město Horní Bříza má dvě části, a to část ves a továrnu, a zasedání zastupitelstva se střídavě konají v obou těchto lokalitách. Před pandemií COVID-19 se zasedání obvykle konala ve školní jídelně a v kulturním domě Klub. Kvůli nutnosti dodržovat sociální distanci bylo zasedání přesunuto do místní sokolovny, která mohla pojmout větší počet lidí včetně občanů.

Zastupitelstvo města Horní Bříza se schází nepravidelně, přibližně pětkrát do roka, což je v souladu s právními předpisy, které vyžadují konání zasedání nejpozději tři měsíce po předchozím zasedání. Standardní měsíce pro zasedání jsou únor, březen, červen, září a prosinec, přičemž v červnu a září se konají delší zasedání kvůli prezentaci pololetních zpráv komisí, výborů, rady města a městské policie. V prosinci se pak projednává rozpočet města.

Historicky město Horní Bříza mělo maximální možný počet zastupitelů, tedy 21, což bylo v souladu se zákonem, který stanoví, že města této velikosti mohou mít 11 až 25 zastupitelů. Před posledními komunálními volbami v roce 2022 došlo ke snížení počtu zastupitelů na 17, aby lépe odpovídali velikosti města.

Informace o zasedáních zastupitelstva jsou veřejnosti přístupné prostřednictvím různých kanálů, včetně místního rozhlasu, webových stránek města, sociálních sítí a městského zpravodaje. Účast veřejnosti na zasedáních je tradičně nízká, s výjimkou ustavujícího zasedání, kde se někdy sejde i několik stovek občanů, zejména v případě významných politických změn, jako byla změna starosty v roce 2018.

Zastupitelstvo také pořizuje hlasový záznam zasedání, který slouží jako pomocný materiál pro zpracování zápisu. Zápis z jednání je vypracováván zapisovatelem (tajemníkem) do pěti dnů po zasedání a je poskytnut ověřovatelům zápisu k revizi. Občané mají právo si vyžádat hlasový záznam podle § 106 zákona o obcích, ačkoli o to obvykle

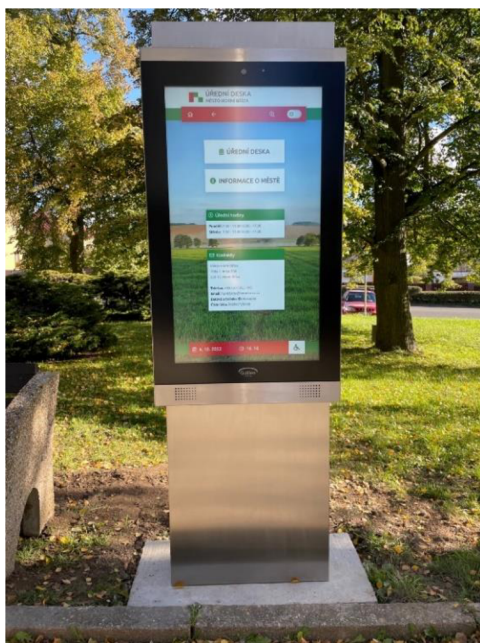
neprojevují velký zájem, kromě případů kontroverzních situací nebo témat projednávaných na zastupitelstvu.

Zavedení pracovních schůzí zastupitelů, které nahradily dřívější koncept rozšířené rady, přispělo k efektivnější přípravě na zasedání zastupitelstva. Tyto schůze probíhají obvykle 14 až 21 dní před samotným zasedáním zastupitelstva a slouží k důkladnému projednání bodů programu. Tento přístup usnadňuje zastupitelům přípravu na diskuzi a hlasování, a zároveň zkracuje délku samotných zasedání zastupitelstva.

Veřejnost má možnost se vyjádřit ke každému bodu projednávanému na zastupitelstvu, což je v souladu se zákonem o obcích a jednacím řádem zastupitelstva. Tato praxe posiluje transparentnost a zapojení občanů do rozhodovacích procesů. Důležité je, že kontroverzní témata, jako například změny ve výši poplatků za komunální odpad, jsou diskutována veřejně, aby občané mohli lépe porozumět důvodům za rozhodnutími a případně se do diskuse zapojit.

Město Horní Bříza si klade za cíl zajistit, aby občané byli dobře informováni o dění v městě a zasedáních zastupitelstva. Kromě tradičních způsobů informování, jako jsou úřední desky a městský zpravodaj, město využívá i moderní komunikační kanály, včetně webových stránek a sociálních sítí, kde zveřejňuje usnesení a zápisy z jednání zastupitelstva. Elektronické a papírové informační desky u radnice jsou dalším prostředkem, jak umožnit občanům, kteří nemají přístup k internetu, seznámit se s důležitými informacemi.

Obrázek 4: Elektronická úřední deska před budovou radnice Horní Bříza

Zdroj: vlastní fotografie

Celkově město Horní Bříza usiluje o to, aby zasedání zastupitelstva byla co nejtransparentnější a aby občané byli co nejvíce zapojeni do rozhodovacích procesů, které ovlivňují jejich každodenní život.

Výbory zastupitelstva města Horní Bříza

Výbory zastupitelstva města Horní Bříza představují důležité složky v rámci městské správy, zajišťující specifické funkce a úkoly. Zákon o obcích (č. 128/2000 Sb.) stanovuje, že zastupitelstvo musí zřídit finanční a kontrolní výbor. Tyto výbory jsou konstituovány během ustavujícího zasedání zastupitelstva. Dle uvedeného zákona je funkce předsedy těchto výborů svěřena členům zastupitelstva.

Výbor pro národnostní menšiny se zřizuje v případě, že v obci žije alespoň 10 % obyvatel jiné národnosti, což však není případ Horní Břízy.

Základním početním kritériem pro složení těchto výborů je minimálně tři členové, přičemž předseda musí být z řad zastupitelstva. Pro ostatní členy taková povinnost stanovena není.

V Horní Bříze se postupem času vytvořilo nepsané pravidlo, podle kterého patří kontrolní výbor opozici. V období 2018 - 2022 toto pravidlo nebylo dodrženo, jelikož opozice neměla zájem o žádné pozice ve městě. V současném období však dochází k obnově vztahů a směřuje se k tomu, aby město nebylo rozděleno na vedení a opozici, ale aby se město rozvíjelo společnými silami. Dalším nepsaným pravidlem je, že předseda kontrolního výboru by neměl být členem rady města, aby nedocházelo k možnému konfliktu zájmů při kontrole „vlastních usnesení“.

Pro období 2022-2026 bylo rozhodnuto, že výbory budou pětičlenné. Kontrolní výbor se zaměřuje na kontrolu dodržování právních předpisů a plnění usnesení zastupitelstva v rámci samostatné působnosti města. Zároveň pravidelně projednává zápisy ze zasedání zastupitelstva a rady města. Finanční výbor pak dohlíží na hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a vykonává další úkoly, které mu byly svěřeny zastupitelstvem.

Tímto způsobem výbory zastupitelstva města Horní Bříza zajišťují důkladnou kontrolu a efektivní správu městských záležitostí, což přispívá k transparentnosti a správnému fungování městské samosprávy.

4.2.2 Rada města Horní Bříza

Rada města Horní Bříza, která je klíčovým výkonným orgánem městské samosprávy, byla ustavena po volbách na zasedání zastupitelstva dne 20. října 2022. Podle zákona o obcích (§ 99) může rada mít minimálně pět a maximálně jedenáct členů, což odpovídá maximálně jedné třetině počtu členů zastupitelstva. V případě Horní Břízy, kde je počet zastupitelů stanoven na sedmnáct, bylo možné mít v radě maximálně pět členů. Tito členové byli zvoleni hlasováním z řad zastupitelstva, včetně starosty a místostarosty.

Členství v radě města je omezeno pouze na zastupitele, čímž se zajišťuje přímá spojitost mezi zastupitelstvem a radou. Schůze rady města Horní Bříza jsou neveřejná, a rada se schází každých čtrnáct dní. Tento interval zasedání překračuje zákonnou minimální frekvenci jednání, která je stanovena na jednou za čtyři týdny, což umožňuje radě reagovat pružněji na aktuální potřeby města. V letních měsících nebo v jiných výjimečných případech se může interval zasedání upravit (schůze se však koná vždy nejpozději 1x za 4 týdny).

Pro fungování rady města je důležitý její jednací řád, který je vytvořen podle § 101 odst. 4 zákona o obcích. Jednací řád stanovuje pravidla pro průběh jednání rady, jakož i další procedurální záležitosti.

V souladu s § 122 odst. 1 zákona o obcích má rada města právo zřizovat komise jako své poradní a iniciativní orgány. Tyto komise jsou vedeny osobami s odbornou způsobilostí v dané oblasti a jejich úkolem je poskytovat radě odborné poradenství a návrhy. Komise se zodpovídají zastupitelstvu města a dvakrát ročně předkládají zprávu o své činnosti. Do komisí mohou být kromě zastupitelů města jmenováni i občané města, což zvyšuje možnosti zapojení veřejnosti do správy města.

V Horní Bříze bylo zřízeno celkem pět takových poradních orgánů, což svědčí o snaze města o komplexní řešení různých oblastí městského života, od kultury až po infrastrukturu. Tento přístup umožňuje širší zapojení odborníků a občanů do rozhodovacích procesů, což přispívá k lepšímu a efektivnějšímu řízení města.

Komise rady města Horní Bříza

V Horní Bříze fungují komise rady města, které jsou klíčové pro správu a rozvoj města v různých oblastech. Komise se skládají nejen ze zastupitelů obce, ale i z občanů, což zvyšuje jejich odbornost a propojení s komunitou.

Stavební komise se zabývá širokým spektrem stavebních záležitostí, včetně kácení stromů, pronájmu nebo koupě pozemků. Její působnost a agendu určuje aktuální potřeba

a iniciativa jejích členů, což zahrnuje i výběr témat k projednání, která připravuje předseda komise s vedoucím hospodářsko-správního odboru. Návrhy komise jsou následně posílány k projednání radě města. Členy komise tvoří nejen zvolení zástupci, ale také úředníci z hospodářsko-správního odboru, což přináší přímý přístup k informacím a zvyšuje efektivitu práce komise.

Kulturní a sportovní komise se věnuje organizaci a koordinaci kulturních, společenských a sportovních akcí v Horní Bříze. Vzhledem k tomu, že městský úřad nemá specifický odbor pro kulturu a sport, plní tato komise důležitou roli ve zlepšování a obohacování kulturního a sportovního života města. Přestože je komise primárně poradním orgánem, v praxi má výkonné funkce.

Obrázek 5: Fotografie z Masopustu, akce pořádané kulturní a sportovní komisí

Zdroj: Josef Fiala, <https://www.kulturahob.cz/1/fotoreportaz-masopust-a-zabijackove-hody-25-2-2023/>

Novinkou volebního období 2022-2026 je Školská komise města Horní Bříza, která poslední 3 volební období chyběla (nebyla zřízena). Prvním úkolem bylo navázání na činnost předchozí komise a spolupráce s OSPOD. Dále se komise zabývala výchovnými problémy na základní škole, proběhla diskuse s ředitelkou o spolupráci při jejich řešení a přijímacích

kritériích pro žáky. Dalším bodem byla spolupráce s mateřskými školami - projednání kritérií pro přijímání dětí a následně komise navrhla změny v těchto kritériích. Komise se také věnovala modernizaci webových stránek základní školy. Po diskusích s ředitelkou školy byly navrženy změny, které mají zlepšit informovanost veřejnosti a aktualizovat obsah stránek. Celkově se školská komise zaměřila na spolupráci s místními školami, zlepšení komunikačních kanálů a řešení přijímacích kritérií, aniž by byla v tomto období přímo zapojena do řešení kázeňských nebo výchovných problémů.

Komise pro občanské záležitosti, dříve Sbor pro občanské záležitosti, vedená matrikářkou, se skládá ze 6 občanů města. Její hlavní činností je organizace významných událostí jako jsou jubilea, narozeniny, svatby nebo vítání občánků. Členky sboru navštěvují seniory starší 70 let, což přispívá k osobnímu kontaktu s občany a umožňuje získávat zpětnou vazbu o potřebách a problémech starších obyvatel města.

Komise informatiky zároveň plní roli redakční rady místního zpravodaje, je zodpovědná za jeho vydávání. Redakční rada se stará o přípravu a korekturu článků, grafické zpracování a celkovou koordinaci vydání zpravodaje. Cílem zpravodaje je poskytovat objektivní a vyvážené informace o dění ve městě a aktivitách městského úřadu. Zpravodaj je distribuován jak v tištěné, tak v elektronické verzi, což zvyšuje jeho dostupnost pro občany. Mimořádná vydání zpravodaje se zaměřují na aktuální témata, jako jsou změny v kontaktech na lékaře nebo aktualizace jízdnic řadů veřejné dopravy. Tato mimořádná vydání jsou důležitá pro zajištění, aby všechny důležité informace byly dostupné všem občanům města ideálně na jednom místě (v mimořádném zpravodaji). Rozpočet města Horní Bříza na vydávání zpravodaje je stanoven na 250 000 Kč ročně. Tato částka zahrnuje nejen tisk, ale i grafické zpracování. Tištěná verze zpravodaje je rozdávána v počtu 1 800 kusů na vydání přímo do poštovních schránek občanů, zajišťujíc tak širokou dostupnost. Starší občané si zpravodaje často schovávají pro svou potřebu, neboť obsahuje užitečné kontakty a informace. Jízdní řady hromadné dopravy jsou ve zpravodaji umístěny v centrální části, což umožňuje občanům, aby si je mohli snadno vytrhnout a uschovat. Tento praktický přístup je důkazem snahy města poskytovat občanům informace v co nejpohodlnější a nejužitečnější formě.

Obrázek 6: Titulní strana posledního vydání Hornobřízského zpravodaje

Zdroj:

https://www.hornibriza.eu/modules/file_storage/download.php?file=f5bfce82%7C198&inline=1

Celkově komise města Horní Břiza hrají klíčovou roli ve správě a rozvoji města. Od kulturních a sportovních akcí, přes stavební a urbanistické záležitosti, až po občanské záležitosti a informační služby, tyto orgány představují nejen poradní, ale často i výkonnou složku městské správy. Jejich práce zajišťuje, že Horní Břiza je město, které je blízké svým občanům a reaguje na jejich potřeby a návrhy.

4.2.3 Starosta města Horní Břiza

Funkce starosty je významnou a respektovanou pozicí ve veřejném životě obce, vykonávanou na uvolněné bázi. V období od roku 2006 do roku 2018 zastával tuto roli člen Sdružení nezávislých kandidátů Hornobřízští občané. Po uvedeném období převzal úřad

starosty člen Sdružení nezávislých kandidátů Město lidem, jehož mandát byl obhájen i pro současné volební období 2022-2026.

Starosta Horní Břízy je nejen významným představitelem města, ale také aktivním účastníkem veřejného a společenského dění. Jeho role zahrnuje řízení zasedání rady a městského zastupitelstva, vyjadřování se k aktuálním problémům města a zajišťování informovanosti občanů o dění v obci. Vzhledem k veřejné povaze této funkce je starosta vystaven vyšší míře veřejného zájmu a kritiky.

V praxi starosta Horní Břízy spolupracuje s radou města při sestavování programu zasedání zastupitelstva, který je následně předkládán ke schválení. I přesto, že je starosta tím, kdo formálně svolává zastupitelstvo, reálně dochází ke vzájemné domluvě a schválení programu celou radou města. Na zasedáních zastupitelstva pak starosta, nebo v případě jeho nepřítomnosti místostarosta, řídí diskusi a hlasování o jednotlivých bodech programu.

Zajímavostí je, že pro výkon funkce starosty není vyžadováno žádné vzdělání, pozici může vykonávat jakákoliv kandidát z řad občanů města. To se projevilo v minulosti, kdy funkci starosty zastával inženýr biochemie, zatímco současný starosta má zkušenosti jako údržbář a školník. Tento přístup odráží otevřenost města k různorodým zkušenostem a schopnostem, které mohou přispět k jeho správě a rozvoji.

V Horní Bříze se ukazuje, že nezávislí kandidáti mají často větší šanci na zvolení do funkce starosty než kandidáti politických stran, což je trend, který se potvrdil i v případě dlouholetého působení bývalého starosty. Tato praxe naznačuje, že v místních komunálních volbách hrají důležitou roli osobní charakteristiky a místní angažovanost, spíše než příslušnost k politickým stranám.

Komise starosty města Horní Bříza

Komise pro projednávání přestupků v Horní Bříze je specifickým orgánem městské samosprávy, jehož vznik a fungování je odvozeno od přenesené působnosti obce. Tento orgán je zřízen starostou Horní Břízy v souladu s § 106 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. V rámci svých pravomocí starosta nejen jmenuje, ale i odvolává členy komise. V současnosti má komise čtyři členy a vede ji paní Hladíková, která tuto funkci zastává již po mnoho let.

Komise se zaměřuje na projednávání přestupků v rámci zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a dalších příslušných legislativních aktů, včetně zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, a správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.).

Její pravomoci zahrnují řadu specifických přestupků, včetně těch proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku.

Přestupky, kterými se komise zabývá, nejsou omezeny pouze na území Horní Břízy, ale díky veřejnoprávním smlouvám jsou zahrnuty i okolní obce, jako jsou Trnová, Hromnice a Nevřeň. Mezi nejčastěji projednávané přestupky patří ty, jež se týkají občanského soužití a porušení obecně závazných vyhlášek města.

Komise má oprávnění ukládat různé druhy sankcí, včetně napomenutí a náhrady nákladů spojených s řízením. V případě, že je osoba shledána komisí vinnou, může jí být udělena pokuta nebo jiný správní trest. Tato praxe zajišťuje, že přestupky jsou řešeny spravedlivě a v souladu s platnou legislativou, a zároveň podporuje dodržování právního řádu a veřejného pořádku ve městě a jeho okolí.

Města policie Horní Bříza

Městská policie v Horní Bříze, zřízená 1. dubna 1996 podle § 35a odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, představuje klíčový orgán pro udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v rámci města. Její činnost zahrnuje nejen spolupráci s komisí pro projednávání přestupků, jako je například doručování předvolání, ale i širší spektrum aktivit souvisejících s místní bezpečností.

Vedení Městské policie Horní Bříza bylo svěřeno radnímu Bc. Zdeňku Procházkovi, usnesením č. 48/2022 ze dne 20. října 2022, nepravidelně již od volebního období 2010-2014. Toto rozhodnutí zastupitelstva, které vyžaduje nadpoloviční většinu hlasů, odrazuje politickou vůli a důraz na výběr kvalifikovaných osob s příslušnými zkušenostmi v oblasti bezpečnosti.

Městská policie má ve svém čele vedoucího strážníka, jenž představuje klíčovou osobu v řetězci velení, a je zodpovědný za celkovou koordinaci činnosti policie. Tento postup zajišťuje efektivní a koordinovanou práci všech strážníků. Pravidelné pracovní porady, konané na služebně Městské policie umístěné v radnici, umožňují rychlou reakci na měnící se bezpečnostní situace a požadavky ze strany městského vedení, Policie ČR či jiných orgánů.

V roce 2023 byla pozice vedoucího strážníka obsazena Bc. Františkem Dobrým, který představil novou koncepci práce městské policie. Hlavním cílem nového vedení je změnit veřejné vnímání Městské policie Horní Bříza, zdůraznit její roli jako služby občanům a zaměřit se více na preventivní aspekty bezpečnosti. V tomto duchu plánuje vedoucí

strážník organizovat besedy a aktivity pro veřejnost, aby zvýšil povědomí o práci a poslání městské policie.

Obrázek 7: Vedoucí strážník Městské policie Horní Bříza se služebním vozidlem

Zdroj: vlastní fotografie

Městská policie Horní Bříza také spolupracuje s okolními obcemi na základě veřejnoprávních smluv, což rozšiřuje její působnost a umožňuje efektivní zabezpečení veřejného pořádku i v širším okolí. Tato rozšířená spolupráce přispívá k lepšímu zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti nejen v Horní Bříze, ale i v sousedních obcích.

Cílem nového vedení je nejen udržet Městskou policii jako efektivní a represivní složku, ale také ji proměnit v přístupnější a občanům blízkou službu, která je vnímána jako důležitý a spolehlivý partner v oblasti zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku.

4.2.4 Městský úřad Horní Bříza

Městský úřad Horní Bříza představuje základní administrativní a řídicí strukturu města, která je nezbytná pro jeho správné fungování a rozvoj. Tento úřad se skládá z vedoucích představitelů - starosty a místostarosty, a dále z tajemníka, který zastává

klíčovou roli v rámci celého úřadu. Kromě nich úřad tvoří řada zaměstnanců, kteří zajišťují běžný provoz a odborné činnosti v různých sektorech.

Význam městského úřadu spočívá nejen v plnění úkolů daných zastupitelstvem a radou města, ale také v jeho roli jako centrálního kontaktního bodu pro občany. Městský úřad funguje jako platforma pro občanskou participaci, poskytuje prostor pro podněty, návrhy, připomínky a dotazy veřejnosti, které jsou zpracovávány pracovníky jednotlivých odborů úřadu. Tímto způsobem se městský úřad stává důležitým prostředníkem mezi městskou správou a občany.

Webové stránky Městského úřadu Horní Bříza jsou klíčovým informačním zdrojem pro veřejnost, poskytují přehled o úředních hodinách, struktuře úřadu a poskytují kontaktní informace pro jednotlivé zaměstnance. Díky tomu mají občané možnost snadno nalézt potřebné informace a kontaktovat příslušné oddělení nebo pracovníka s jejich dotazy či žádostmi.

Na webu je také umístěn kontaktní formulář, který umožňuje občanům zasílat své dotazy, žádosti nebo připomínky přímo přes internet. Tento prvek digitální komunikace usnadňuje interakci mezi městským úřadem a občany, zvyšuje transparentnost a efektivitu komunikace a posiluje celkovou dostupnost městských služeb pro veřejnost.

Městský úřad v Horní Bříze tak představuje nejen administrativní centrum města, ale také důležitý nástroj pro zapojení občanů do městského života, poskytující důležité služby a informace potřebné pro každodenní fungování města a jeho obyvatel.

4.3 Formy participace občanů v Horní Bříze

Participace občanů v Horní Bříze představuje rozmanité formy angažovanosti, které se projevují především ve volbách do zastupitelstva, činnosti v místních spolcích a sdruženích, stejně jako v partnerství s městem ve Francii. Tyto formy participace jsou klíčové pro rozvoj města a odrážejí aktivní zapojení občanů do komunitního života.

4.3.1 Participace na vedení města, volby do zastupitelstva

Participace občanů na vedení města a zejména volební procesy představují zásadní součást politického života v Horní Bříze. Jak uvádí S. Balík ve svém díle, volební účast je jedním z projevů politické participace, avšak není jediným. Občané se mohou zapojovat i jinými formami, jako jsou členství v zájmových skupinách nebo aktivní účast na životě sociálních hnutí (Balík, 2009, str. 165). Komunální volby v Horní Bříze, konané v různých

obdobích, přinesly městu významné změny ve vedení a ukázaly různorodost politických preferencí občanů.

V roce 2006 se ve volbách objevilo pět sdružení a stran, které přinesly změnu ve vedení města. Nově vzniklé sdružení Hornobřizští občané získalo významný počet mandátů a Ing. Vojtěch Šedivec se stal novým starostou. Přestože Mgr. Alena Šumová získala nejvíce preferenčních hlasů, starostou se stal Ing. Šedivec. Sdružení však pro většinu v zastupitelstvu potřebovalo partnera, a tak vytvořilo koalici s ČSSD.

Volební období 2010 a 2014 přinesla další významné změny. V roce 2010 došlo k spojení TOP 09 a vítězného Sdružení nezávislých kandidátů Hornobřizští občané, zatímco volby v roce 2014 byly pro občany zdrojem velké nespokojenosti. Ve volebním období 2018-2022 došlo k oživení zastupitelstva díky nové generaci mladých kandidátů, což přispělo k novým perspektivám v místní politice. Změny ve vedení a rozložení sil v zastupitelstvu odrazily rostoucí diverzitu politických názorů a přístupů mezi občany Horní Břízy.

Zvláště významný byl rok 2018, kdy došlo k výrazným politickým změnám. Přestože jedno sdružení získalo většinu mandátů, ostatní sdružení se spojila a vytvořila nové vedení města. Tento proces ukázal, že i v malém městě jako je Horní Bříza může politická dynamika přinést nečekané změny. Volby v roce 2018 ukázaly také rostoucí angažovanost mladých lidí v politice, což naznačuje změnu v přístupu k lokální samosprávě a zvyšující se aktivitu mladé generace.

Ve volebním období 2022-2026 došlo ke snížení počtu zastupitelů a volby vyhrálo sdružení Město lidem. Změna v počtu zastupitelů a nové složení zastupitelstva odráží pokračující vývoj politického života v Horní Bříze. Zajímavým aspektem je, že v Horní Bříze historicky mají nezávislí kandidáti větší šanci na zvolení než kandidáti politických stran, což naznačuje trend směřující k preferenci nezávislých, lokálních iniciativ nad tradičními politickými stranami. Tento jev je v Horní Bříze viditelný již několik volebních období, což naznačuje silný zájem občanů o přímou a autentickou reprezentaci v místní samosprávě.

Tabulka 3: Výsledky voleb Horní Bříže pro volební období 2022-2026

Počet volených členů zastupitelstva	Počet volebních obvodů	Okrsky			Voliči v seznamu	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlasy
		celkem	zpr.	v %					
17	1	4	4	100,00	3 330	1 349	40,51	1 348	20 882

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtený základ dle počtu kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů	Podíly hlasů
číslo	název	abs.	v %					
<u>1</u>	SNK Hlas občanů města	1 900	9,10	17	20 882,00	9,09	1	<u>X</u>
<u>2</u>	SNK MĚSTO LIDEM	7 093	33,97	17	20 882,00	33,96	6	<u>X</u>
<u>3</u>	SNK KULTURA V HORNÍ BŘÍŽE	5 522	26,44	17	20 882,00	26,44	5	<u>X</u>
<u>4</u>	SNK Hornobřížští občané	6 367	30,49	17	20 882,00	30,49	5	<u>X</u>

Zdroj:

<https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=3205&xobec=558885&xstat=0&xvyber=0>

Významným aspektem je rovněž postoj občanů k politickým osobnostem. V minulosti byly známé osobnosti (umělci, lékaři) často zařazovány na zadní místa kandidátních listin, což mělo za cíl přilákat voliče, ale tyto osobnosti neměly v úmyslu aktivně se podílet na správě města. Současné vedení města se však snaží o změnu tohoto přístupu a preferuje angažovanost a odbornost členů komisí a výborů nad jejich politickou příslušností.

Volební období 2022-2026 přineslo v Horní Bříže nový přístup k vedení města. Snížení počtu zastupitelů a nové složení zastupitelstva reflektují snahu o efektivnější a transparentnější správu města. Zvláště pozitivní je, že zasedání zastupitelstva probíhají v duchu spolupráce a konstruktivního dialogu, což je zásadní pro rozvoj a prosperitu města.

Starosta David Kapr hraje v tomto procesu klíčovou roli. Jeho schopnost vyjednávat a hledat společné řešení s ostatními zástupci je příkladem efektivního vedení a ukazuje na důležitost dobré komunikace a spolupráce ve veřejné správě.

Občanská participace v Horní Bříže je tedy zřetelně ovlivněna lokálními specifiky a preferencemi občanů. Místní politika je charakterizována silným zapojením nezávislých kandidátů a zdůrazňováním odbornosti nad politickou příslušností. Tento trend je důležitý pro pochopení dynamiky občanské participace na správě a rozvoji měst a obcí, jak je příklad Horní Bříže názorně ukazuje.

4.3.2 Činnost občanů v místních spolcích a sdruženích

Místní spolky v Horní Bříze jsou klíčovým prvkem občanské participace a mají zásadní vliv na sociální, kulturní a sportovní život v obci. Významným přínosem těchto spolků je nejen posílení komunitního ducha, ale i aktivní zapojení občanů do správy a rozvoje města. Mezi významné spolky v Horní Bříze patří Sportovní klub Horní Bříza, Folklórní soubor Úsměv, Pionýrská skupina Horní Bříza, Tělocvičná jednota Sokol Horní Bříza a další. Každý z těchto spolků přispívá k rozmanitosti a bohatství kulturního a společenského života města svým specifickým zaměřením a aktivitami.

Sportovní klub Horní Bříza představuje hlavní centrum sportovních aktivit v obci. Jeho hlavní činností je podpora sportovních aktivit mezi občany všech věkových kategorií a propagace zdravého životního stylu. Klub organizuje různé sportovní akce, turnaje a soutěže, které jsou nejen zdrojem zábavy a fyzické aktivity, ale také podporují komunitní soudržnost a spolupráci mezi občany. Sportovní klub je důležitým místem setkávání a společenského propojení, a jeho aktivity přispívají k celkovému dynamismu a životnosti města.

Folklórní soubor Úsměv je významným kulturním prvkem v Horní Bříze. Soubor se zaměřuje na uchování a prezentaci tradiční folklorní kultury, což zahrnuje tance, písně a lidové zvyky regionu. Jeho vystoupení a akce jsou nejen vyjádřením místní identity a kulturního dědictví, ale také prostředkem k posílení občanského povědomí a hrdosti. Účastníci souboru se aktivně zapojují do kulturního života obce a přispívají k jeho rozmanitosti a bohatosti.

Pionýrská skupina Horní Bříza je zaměřena na práci s mládeží a jejím cílem je podpora výchovy dětí a mladých lidí v duchu spolupráce, týmové práce a občanské angažovanosti. Skupina organizuje různé aktivity, jako jsou výlety, táboření, vzdělávací programy a soutěže, které podporují sociální dovednosti, samostatnost a zodpovědnost mladých lidí. Pionýrská skupina tak hraje důležitou roli v rozvoji aktivního a zodpovědného přístupu k občanství mezi mladšími generacemi.

Tělocvičná jednota Sokol v Horní Bříze je historicky zakotveným spolkem, který propaguje tělesnou kulturu, sport a fyzickou aktivitu. Jednota poskytuje možnosti pro cvičení a sportovní aktivity pro všechny věkové skupiny a přispívá ke zdravému a aktivnímu životnímu stylu.

4.3.3 Partnerské město

Villeneuve sur Yonne, partnerské město Horní Břízy, založené v roce 1163 králem Ludvíkem VII., se rozkládá přibližně 100 km jihovýchodně od Paříže a je situováno na březích řeky Yonne. Toto idylické městečko má v současné době přibližně 5400 obyvatel.

První spojení mezi tímto městem a jeho českým partnerem bylo navázáno díky úsilí Folklorního souboru Úsměv, který zde vystoupil v roce 1991. Klíčovou roli v organizaci tohoto vystoupení a pozdějším navázání partnerství sehrála paní Vlasta Masárová spolu s obyvateli města Villeneuve sur Yonne. Formální upevnění partnerství se uskutečnilo podepsáním partnerské smlouvy, která byla slavnostně podepsána 6. prosince 1996 na radnici Villeneuve sur Yonne a později 6. září 1997 v kulturním domě Klub Horní Bříza. Tato smlouva zavazuje obě města k podpoře vzájemných vztahů mezi Českou republikou a Francií a k posílení evropského bratrství a spolupráce mezi obyvateli obou měst.

V rámci tohoto partnerství byl založen spolek Partnerství mezi městy Horní Bříza a Villeneuve sur Yonne, jehož primárním cílem je rozvoj vzájemných vztahů mezi oběma městy a jejich obyvateli. Spolek se také zaměřuje na propojení různých organizací, včetně základních a uměleckých škol, jako je College Chateaubriand. V rámci těchto aktivit se uskutečňuje výměnný pobyt žáků, kteří jsou ubytováni v rodinách zapojených do týdenního programu. Koordinaci činností spolku zajišťuje administrativní rada pod vedením předsedy a současného starosty města Horní Bříza, pana Davida Kapra.

4.4 Dotazníkové a osobní šetření

Dotazníkové a osobní šetření je zaměřené na občanskou participaci na správě a rozvoji měst a obcí. Proběhl dlouhodobý empirický výzkum pomocí dotazníků konkrétně ve městě Horní Bříza, Trnová, Plzeň a dalších okolních blíže velikostně specifikovaných obcích, který měl za cíl zjistit úroveň zapojení občanů do veřejného života a jejich názory na možná zlepšení ve městě.

Dále proběhl krátkodobý empirický výzkum prostřednictvím sociálních sítí. Cílem tohoto výzkumu bylo získat bezprostřední názory a podněty občanů na to, co by mělo být vylepšeno v Horní Bříze v roce 2024. K tomuto účelu byly využity platformy Facebook a Instagram, konkrétně stránky "Kultura v Horní Bříze", spolku, informačního kanálu a hlavně sdružení nezávislých kandidátů, které působí ve vedení města 2. volební období, vždy s 1/3 členů v zastupitelstvu.

4.4.1 Dlouhodobý empirický výzkum – osobní šetření

Dotazník obsahoval šest základních otázek (příloha č. 1), zaměřených na pohlaví, věk, bydliště respondentů, jejich zapojení do chodu obce, účast na kulturních a společenských akcích a jejich přínos ke zlepšení města. Respondenti měli možnost vybrat odpovědi z předem definovaných kategorií. Výzkum byl prováděn osobně, což umožnilo sbírat data přímo od obyvatel Horní Břízy a okolních obcí.

Celkem bylo osloveno 133 respondentů, z nichž 46 bylo mužů a 87 žen. Věková struktura byla rozdělena do tří skupin: 15-30 let (51 osob), 31-65 let (46 osob) a 66 let a více (36 osob). Co se týče bydliště, 38 respondentů pocházelo z Horní Břízy, 41 z obcí do 3000 obyvatel, 36 z měst do 15000 obyvatel a 18 z měst nad 15000 obyvatel.

Výsledky ukázaly, že většina respondentů (86 osob) se na chodu obce nepodílí nebo poskytuje pouze neoficiální podněty. Pouze malý počet respondentů byl aktivním členem místních spolků nebo pracoval pro město. Co se týče účasti na kulturních a společenských akcích, 56 respondentů se nezúčastňuje žádných akcí nebo o nich neví, zatímco 48 občas a 29 pravidelně navštěvuje takové události. Otázka, zda respondenti přispívají ke zlepšení svého města, vyvolala různé reakce: 32 osob odpovědělo ano, zatímco 101 ne.

4.4.2 Krátkodobý empirický výzkum – dotazníkové šetření na soc. sítích

Dotazníkové šetření bylo strukturováno tak, aby respondentům poskytlo volný prostor pro vyjádření jakýchkoli návrhů, ať už šlo o malé změny nebo větší infrastrukturní projekty (příloha č. 2). Součástí výzkumu byla i informace o tom, že se na radnici Horní Břízy chystá tvorba rozpočtu pro rok 2024 a že finální rozhodnutí o něm padne na zasedání zastupitelstva dne 12. prosince 2023.

Výzkum na Facebooku oslovil 215 sledujících, z nichž reagovalo 5 občanů s konkrétními návrhy. Ty se týkaly především infrastruktury: výstavby a opravy chodníků v Třemošenské ulici a jiných lokalitách, rekonstrukce komunikací a výstavby nového koupaliště. Tyto odpovědi ukazují na zájem občanů o zlepšení dostupnosti a bezpečnosti pěší dopravy a také na poptávku po rekreačních zařízeních.

Na Instagramu, kde bylo osloveno 126 sledujících, reagovalo také pouze 5 občanů. Jejich návrhy se zaměřily na opravy silnic a přejezdu v části "Továrna", výstavbu dětského hřiště a workoutového hřiště, zavedení více volnočasových aktivit pro děti, a řešení problému skládky v lese mezi Horní Břízou a Žilovem. Tyto odpovědi reflektují potřebu

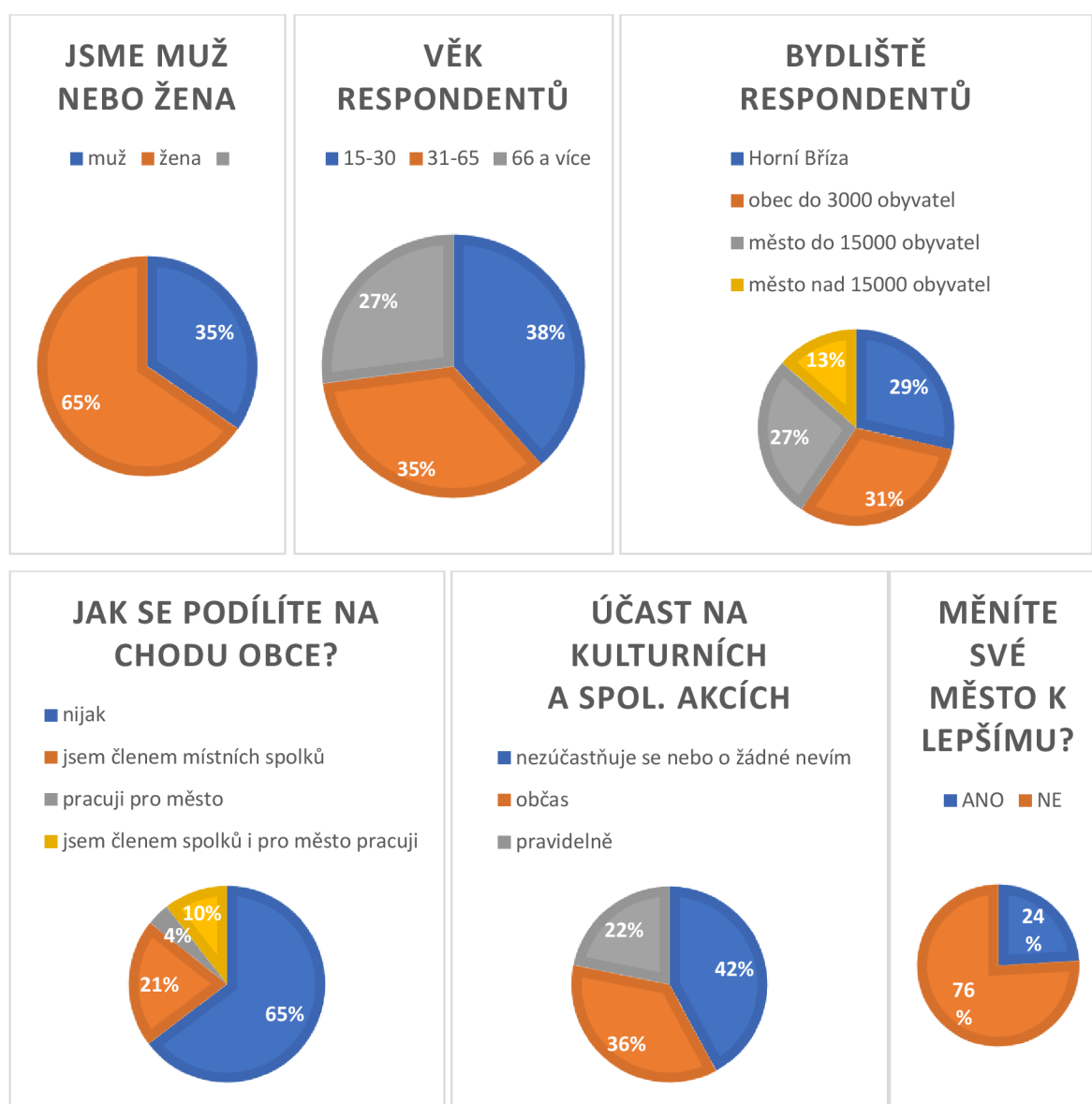
zlepšit infrastrukturu pro motorovou dopravu, rozšířit nabídku volnočasových aktivit pro mladé obyvatele města a řešit environmentální problémy.

5 Zhodnocení výsledků

5.1 Zhodnocení dlouhodobého empirického výzkumu

Výsledky tohoto dlouhodobého empirického výzkumu nabízejí zajímavý pohled na občanskou participaci v Horní Bříze a okolních oblastech. Přestože vzorek respondentů není plně reprezentativní pro celou populaci, poskytuje cenné informace o zapojení občanů do veřejného života.

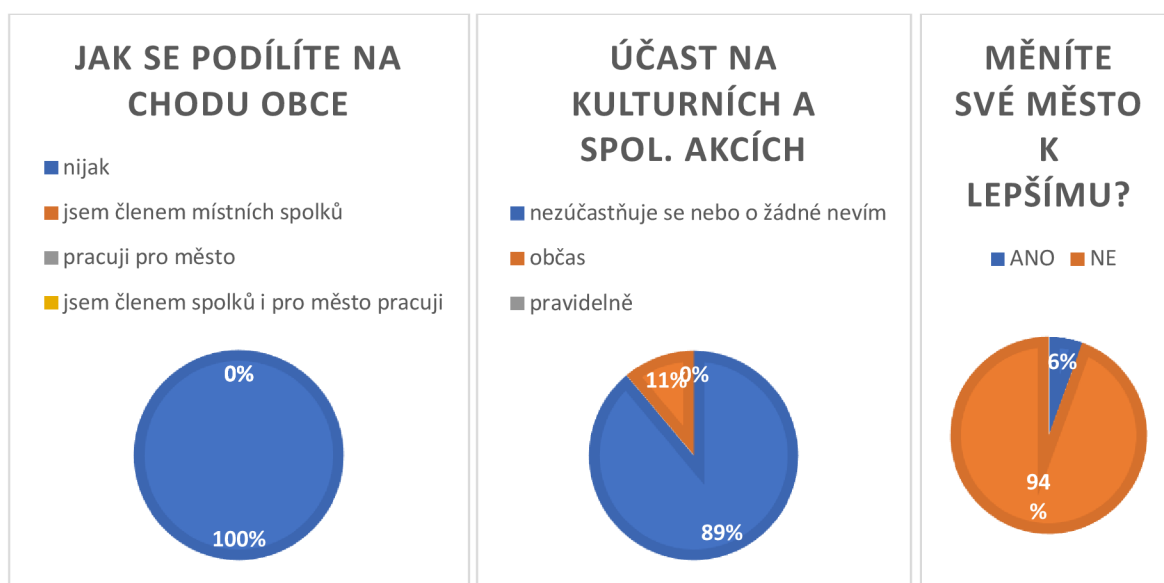
Graf 3: Celkové vyhodnocení dlouhodobého empirického výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování dat z přílohy č. 1 (2. strana)

Jedním z klíčových zjištění je, že většina respondentů se neangažuje aktivně v chodu obce nebo se omezují na neoficiální podněty. Toto může naznačovat nedostatek možností pro zapojení občanů nebo nedostatečnou informovanost o těchto možnostech. Zároveň relativně malý počet respondentů, kteří se pravidelně účastní kulturních a společenských akcí, poukazuje na potenciál pro rozvoj a propagaci těchto aktivit v městě.

Graf 4: Vyhodnocení výzkumu pro město nad 15000 obyvatel

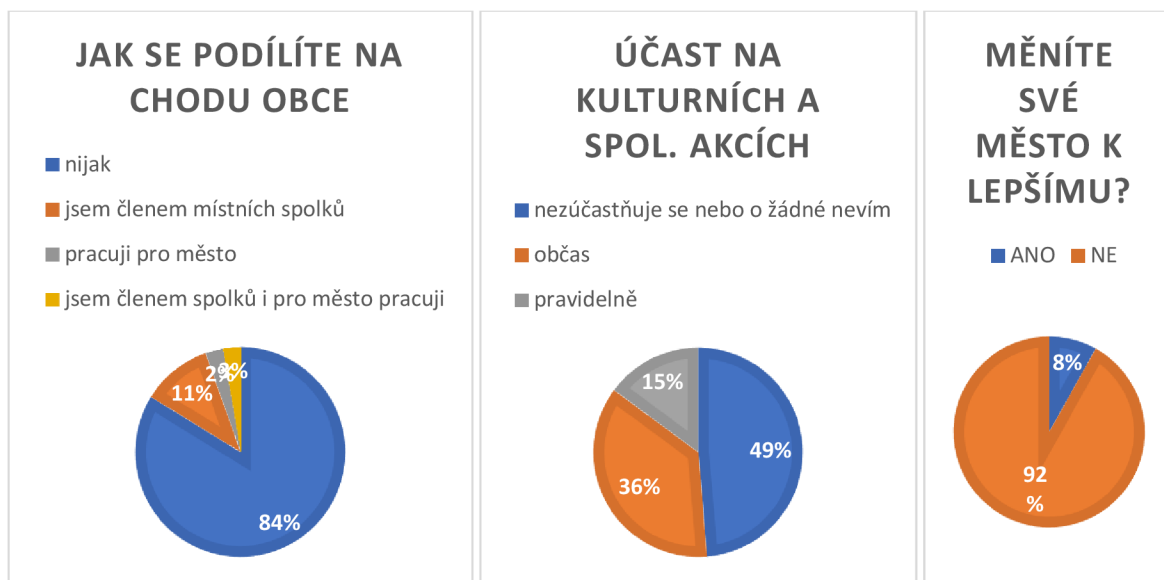

Zdroj: vlastní zpracování dat z přílohy č. 1 (3. strana)

Odpovědi na otázku o přispívání ke zlepšení města ukazují, že většina respondentů si nemyslí, že by měli významný vliv na změny ve městě. Toto zjištění může být interpretováno jako projev pocitu odcizení od místní správy nebo nedostatku motivace se zapojit. Výsledky také mohou naznačovat, že občané nejsou dostatečně informováni o možnostech, jak mohou přispět k rozvoji svého města.

Pohlaví a věk respondentů v této studii poskytují další zajímavé informace. S přibývajícím věkem se zdá, že účast na veřejném životě klesá, což může souviset s různými faktory, jako jsou zdravotní omezení, sociální izolace nebo pocit, že jejich názory nejsou vyslyšeny. Naopak mladší generace, přestože je méně aktivní v tradičních formách participace, jako jsou místní spolky nebo politické aktivity, může být více zapojena do veřejného života prostřednictvím sociálních médií a neformálních skupin.

Graf 5: Vyhodnocení výzkumu pro město do 15000 obyvatel vč. Horní Břízy

Zdroj: vlastní zpracování dat z přílohy č. 1 (4. strana)

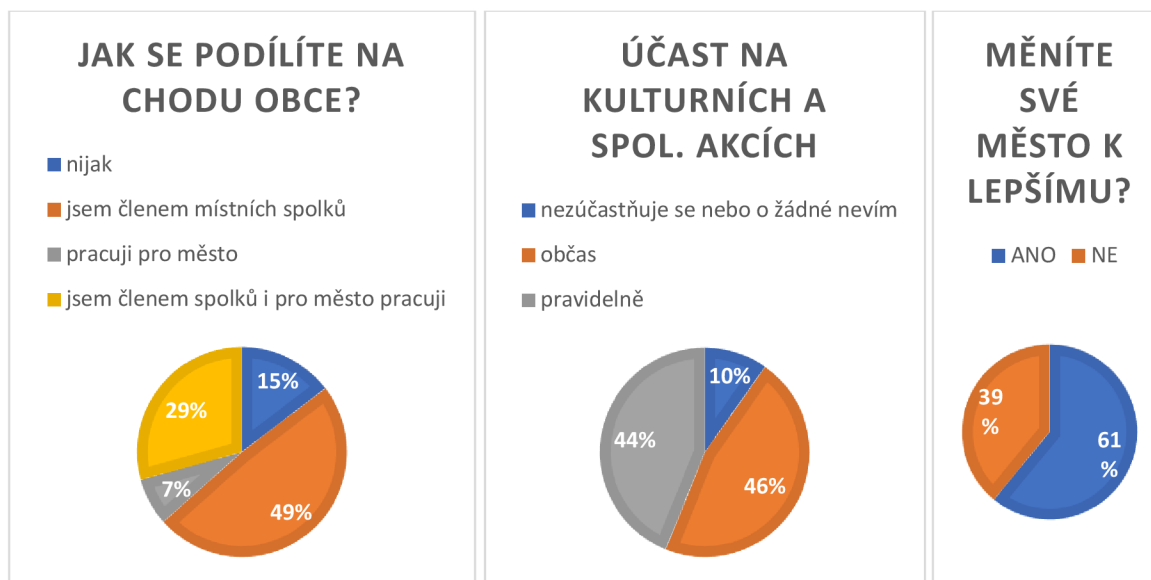
Zajímavým zjištěním je také rozdílná účast na kulturních a společenských akcích v závislosti na velikosti bydliště. Respondenti z menších obcí a měst se zdají být více zapojeni do místního komunitního života než ti z větších měst, což může být ovlivněno větší osobní propojeností v menších komunitách a dostupností kulturních akcí.

Z těchto výsledků vyplývá několik doporučení pro městskou správu a další zainteresované strany. Je třeba věnovat větší pozornost informovanosti občanů o možnostech jejich zapojení do veřejného života a vytvářet více příležitostí pro aktivní participaci, zejména pro mladší generaci. Dále je vhodné podporovat a propagovat kulturní a společenské akce, aby se zvýšila jejich viditelnost a dostupnost pro širší spektrum obyvatel.

Výzkum tak představuje důležitý krok k lepšímu pochopení dynamiky občanské participace v Horní Bříze a okolních oblastech a může sloužit jako základ pro další rozvojové iniciativy v této oblasti.

Poslední grafické vyhodnocení ukazuje nejzajímavější část výzkumu, kdy se občané z vesnic (obec do 3000 obyvatel) nejvíce podílí na chodu obce, na pořádání i hojně účasti kulturních a společenských akcí a jsou si skromně, i když v největší míře vědomi, že mění své město k lepšímu. V prostředí nejmenších obcí je vnímána participace na vedení měst a obcí nejvýznamněji.

Graf 6: Vyhodnocení výzkumu pro obec do 3000 obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování dat z přílohy č. 1 (5. strana)

5.2 Zhodnocení krátkodobého empirického výzkumu

Výsledky tohoto krátkodobého jednodenního empirického výzkumu poskytují cenný vhled do potřeb a priorit obyvatel města Horní Bříza. S ohledem na omezený počet respondentů (10 z celkem 341 oslovených) je třeba brát v úvahu, že získaná data nemusí plně reprezentovat názory celé populace města. Přesto výsledky ukazují několik klíčových oblastí, které vyžadují pozornost.

Tabulka 4: Početní a procentuální vyhodnocení odpovědí na krátkodobý výzkum

	Počet sledujících	Počet oslovených	% oslovených	Počet odpovědí	% reakcí
Facebook	2133	215	10,08%	5	2,33%
Instagram	531	126	23,73%	6	4,76%
Celkový počet	2664	341	12,80%	11	3,23%

Zdroj: vlastní zpracování z dat v příloze č. 2

Zejména význam, který respondenti přikládají infrastruktuře, bezpečnosti chodců a rozvoji rekreačních a sportovních zařízení, odhaluje potřebu investic do městské infrastruktury a veřejných služeb. Zájem o opravy a rozšíření chodníků a silnic, výstavbu koupaliště a dětských hřišť, a také řešení environmentálních problémů naznačuje, že občané očekávají od městské správy nejen základní udržování stávající infrastruktury, ale i její rozvoj a modernizaci.

Dále je třeba zdůraznit, že návrhy na zlepšení vycházely jak z praktických potřeb obyvatel (opravy silnic, bezpečnostní opatření, infrastruktura pro volný čas), tak z environmentálního hlediska (řešení skládky v lese). To odráží široký záběr zájmů a potřeb místní komunity.

V kontextu bakalářské práce je důležité si uvědomit, že data získaná tímto způsobem mají svá omezení, zejména pokud jde o reprezentativnost vzorku a hloubku odpovědí. Sociální média mohou oslovit převážně mladší generaci, což může vést k určitému zkreslení ve výsledcích. Navíc omezený počet odpovědí neumožňuje učinit širší závěry o názorech všech obyvatel města.

Nicméně, i přes tyto limitace poskytují výsledky užitečný základ pro další diskusi a analýzu potřeb občanů. Je jasné, že občané mají zájem na zlepšení svého životního prostředí a aktivně se zapojují do diskuse o budoucnosti svého města. Výsledky výzkumu tak mohou sloužit jako cenný zdroj pro městské zastupitele a další zainteresované strany při plánování a rozhodování o rozpočtu a prioritách pro nadcházející roky.

6 Závěr

Tato bakalářská práce představuje komplexní studii občanské participace v kontextu městské samosprávy, konkrétně v malém městě Horní Bříza. Práce prozkoumává různé formy občanské participace, od aktivní účasti na komunálních volbách, přes zapojení do činnosti místních spolků a sdružení, až po udržování mezinárodních partnerství. Výzkum ukázal, že občanská participace v Horní Bříze je dynamický a multifunkční proces, který odráží zapojení občanů do širokého spektra aktivit, majících vliv na správu a rozvoj jejich města.

Z výsledků vyplývá, že v Horní Bříze existuje silná vůle k zapojení do místních voleb, s výrazným upřednostněním nezávislých kandidátů. Tento trend naznačuje přání občanů po přímé a osobní reprezentaci ve správě města, což je v kontrastu s tradičními politickými stranami. Tato preferování nezávislých kandidátů je důkazem důležitosti občanské participace jako prostředku k vyjádření osobních a komunitních zájmů.

Místní spolky a sdružení hrají klíčovou roli v zapojení občanů do sociálního, kulturního a sportovního života města. Aktivity těchto organizací nejenže posilují komunitní ducha, ale také poskytují platformu pro sociální interakci, vzájemnou podporu a spolupráci. Příklady takových spolků, jako jsou Sportovní klub Horní Bříza, Folklórní soubor Úsměv, Pionýrská skupina Horní Bříza a Tělocvičná jednota Sokol, ukazují na rozmanitost a bohatost společenského života v Horní Bříze.

Výzkum dále zdůrazňuje význam mezinárodního partnerství mezi Horní Břízou a Villeneuve sur Yonne. Toto partnerství přispívá k vzájemnému obohacení obou komunit a umožňuje výměnu kulturních, vzdělávacích a sociálních zkušeností. Spolupráce mezi městy je příkladem, jak mohou místní iniciativy přesáhnout hranice a podporovat širší sociální a kulturní porozumění.

Závěry práce naznačují, že občanská participace v Horní Bříze má pozitivní dopad na správu a rozvoj města. Výzkum poskytuje důležité náhledy na to, jak lze tuto participaci podporovat a rozvíjet. Je zřejmé, že pro další rozvoj města je klíčová aktivní a informovaná participace občanů. To vyžaduje nejen zvýšenou transparentnost a komunikaci ze strany městské správy, ale také podporu a posílení místních spolků a sdružení.

Tato práce přináší cenný příspěvek k porozumění roli občanské participace v místní samosprávě a jejím dopadům na kvalitu života v komunitách. Výsledky práce jsou důležité nejen pro Horní Břízu, ale také pro podobná malá města, která usilují o aktivní zapojení

svých občanů do procesů správy a rozvoje. Výzkum potvrzuje, že občanská participace je nezbytným předpokladem pro účinné a demokratické vedení města, a že její podpora by měla být prioritou pro každou místní samosprávu.

7 Seznam použitých zdrojů

Knížní zdroje

- BALÍK, S., 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BINEK, J., 2010. *Rozvojové možnosti obcí*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 52 s. ISBN 978-80-87147-29-0.
- BERNARD, J. 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČERMÁK, D. a P. NEJDL, 2007. *Participace a partnerství v místní veřejné správě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 124 s. ISBN 978-7330-130-9.
- ČMEJREK, J. a kol., 2009, *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*, Praha: Kernberg Publishing, s.r.o., ISBN 978-80-87168-10-3.
- HOLEČEK, J. et al., 2009. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno: GaREP. 76 s. ISBN 978-80-904308-2-2.
- JELÍNKOVÁ, J., 2017. *Občan, spolek, obec a úřad v ochraně životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada. 272 s. ISBN ISBN: 978-80-271-0508-3.
- KADEŘÁBKOVÁ, J. a J. PEKOVÁ, 2012. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR. 300 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KROUPA, A., MANSFELDOVÁ, Z. 2005. *Participace a zájmové organizace v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-53-9.
- LINEK, L. et al., 2017. *Občanství a politická participace v České republice*. 1. vyd.. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 248 s. ISBN 978-80-7419-262-3.
- NEČADOVÁ, V., 2009. *Veřejná správa*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. 143 s. ISBN 978-80-8703519-1.
- PAVLÍK, M. et al., 2016. *Podpora lokální ekonomiky – využití skrytých potenciálů v regionech*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-390-7.
- STANGE, W. a D. TIEMANN, 1999. *Alltagsdemokratie und Partizipation: Kinder vertreten ihre Interessen in Kindertagesstätte, Schule, Jugendarbeit und Kommune*. In: GLINKA, H.-J. et al. *Kulturelle und politische Partizipation von Kindern. Interessenvertretung und Kulturarbeit für und durch Kinder*. Opladen: Leske + Budrich.

Právní předpisy

Listina základních práv a svobod.

Ústava ČR.

zákonem č. 85/1990 Sb. o právu petičním.

zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky.

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů.

zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu.

zákon č. 22/2004 Sb. o místním referendu.

zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do obecních zastupitelstev.

zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky.

nařízení MV č. 27/2004, o vyřizování peticí, stížností, oznámení a podnětů.

Elektronické zdroje

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2020. Rady a služby. Mvcr.cz [online]. © 2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR, 2020. Volební zákony. Psp.cz [online]. © 2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=309>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2006: Města a městečka Plzeňského kraje [online].

© 2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-3231-06-za_rok_2005-horni_briza

HORNÍ BŘÍZA, 2020: Informace zveřejňované o povinném subjektu podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím [online]. © 2023 [cit. 2023-11-30].

Dostupné z: <https://www.hornibriza.eu/urad-477/povinne-informace/>

HORNÍ BŘÍZA, 2023: Strategický plán rozvoje města Horní Bříza 2023 - 2033 [online].

© 2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.hornibriza.eu/mesto/strategicky-plan-rozvoje-mesta-horni-briza-2023-2033/>

PARTNERSTVÍ MEZI MĚSTY HORNÍ BŘÍZA - VILLENEUVE SUR YONNE, 2018.

[online]. © 2023 [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://partnerstvihb-vsyt.webnode.cz/>

DROBNÉ PAMÁTKY, 2014. Kaple svatého Petra v Horní Bříze [online]. © 2023 [cit.

2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.drobnepamatky.cz/node/4839>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Umístění Horní Břízy	24
Obrázek 2: Historická fotografie Keramických závodů Horní Bříza	26
Obrázek 3: Pomník obětí druhé světové války	27
Obrázek 4: Elektronická úřední deska před budovou radnice Horní Bříza	31
Obrázek 5: Fotografie z Masopustu, akce pořádané kulturní a sportovní komisí.....	34
Obrázek 6: Titulní strana posledního vydání Hornobřízského zpravodaje.....	36
Obrázek 7: Vedoucí strážník Městské policie Horní Bříza se služebním vozidlem	39

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet obyvatel v Horní Bříze k 1. 1. 2023	28
Tabulka 2: Historie počtu obyvatel Horní Břízy	29
Tabulka 3: Výsledky voleb Horní Bříze pro volební období 2022-2026	42
Tabulka 4: Početní a procentuální vyhodnocení odpovědí na krátkodobý výzkum	50

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Rozložení obyvatelstva Horní Břízy	28
Graf 2: Změny počtu obyvatel Horní Břízy za jednotlivé roky	29
Graf 3: Celkové vyhodnocení dlouhodobého empirického výzkumu	47
Graf 4: Vyhodnocení výzkumu pro město nad 15000 obyvatel	48
Graf 5: Vyhodnocení výzkumu pro město do 15000 obyvatel vč. Horní Břízy	49
Graf 6: Vyhodnocení výzkumu pro obec do 3000 obyvatel	50

8.4 Seznam použitých zkratk

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Přílohy

Přílohy 1: Dlouhodobý dotazník pro bakalářskou práci

Přílohy 2: Krátkodobý dotazník pro bakalářskou práci

Dlouhodobý dotazník pro bakalářskou práci Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

autor: Ladislav Čech, Horní Bříza

student oboru Veřejná správa a regionální rozvoj České zemědělské univerzity Praha

1/ Jsem

☐	muž
☐	žena

2/ Věk

☐	15-30
☐	31-65
☐	66 a více

3/ Bydliště

☐	Horní Bříza
☐	obec do 3000 obyvatel
☐	město do 15000 obyvatel
☐	město nad 15000 obyvatel

4/ Jak se podílíte na chodu obce?

☐	nijak (maximálně neoficiální podněty)
☐	jsem členem místních spolků
☐	pracuji pro město (komise, výbor, zastupitelstvo)
☐	jsem členem spolků i pro město pracuji

5/ Jak často se zúčastňujete kulturních a společenských akcí ve městě (včetně zastupitelstva)?

☐	nezúčastňuje se nebo o žádné nevím
☐	občas (je jich mnoho nebo nemám čas)
☐	pravidelně (snažím se společensky žít a být součástí své obce)

6/ Měníte své město k lepšímu?

☐	ANO
☐	NE

☒	VHODNOU ODPOVĚĎ ZAKRÍŽKUJTE
-------------------------------------	-----------------------------

DĚKUJEME ZA ÚČAST A VYPLNĚNÍ

Datum vyplnění:

Místo vyplnění:

Dlouhodobý dotazník pro bakalářskou práci

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

autor: Ladislav Čech, Horní Bříza

student oboru Veřejná správa a regionální rozvoj České zemědělské univerzity Praha

Vyhodnocení

1/ Jsem

46	muž
87	žena

2/ Věk

51	15-30
46	31-65
36	66 a více

3/ Bydliště

38	Horní Bříza
41	obec do 3000 obyvatel
36	město do 15000 obyvatel
18	město nad 15000 obyvatel

4/ Jak se podílíte na chodu obce?

86	nijak (maximálně neoficiální podněty)
28	jsem členem místních spolků
5	pracuji pro město (komise, výbor, zastupitelstvo)
14	jsem členem spolků i pro město pracuji

5/ Jak často se zúčastňujete kulturních a společenských akcí ve městě (včetně zastupitelstva)?

56	nezúčastňuje se nebo o žádné nevím
48	občas (je jich mnoho nebo nemám čas)
29	pravidelně (snažím se společensky žít a být součástí své obce)

6/ Měníte své město k lepšímu?

32	ANO
101	NE

U této otázky se respondenti často ptali, jak to autor myslí
Bylo jim sděleno, zda se např. účastní dobrovolného úklidu
nebo se jinak podílí na zkrášlení své obce

Dlouhodobý dotazník pro bakalářskou práci

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

autor: Ladislav Čech, Horní Bříza

student oboru Veřejná správa a regionální rozvoj České zemědělské univerzity Praha

Vyhodnocení pro občany z bydliště ve městě nad 15000 občanů

3/ Bydliště

38	Horní Bříza
41	obec do 3000 obyvatel
36	město do 15000 obyvatel
18	město nad 15000 obyvatel

4/ Jak se podílíte na chodu obce?

18	nijak (maximálně neoficiální podněty)
0	jsem členem místních spolků
0	pracuji pro město (komise, výbor, zastupitelstvo)
0	jsem členem spolků i pro město pracuji

5/ Jak často se zúčastňujete kulturních a společenských akcí ve městě (včetně zastupitelstva)?

16	nezúčastňuje se nebo o žádné nevím
2	občas (je jich mnoho nebo nemám čas)
0	pravidelně (snažím se společensky žít a být součástí své obce)

6/ Měníte své město k lepšímu?

1	ANO
17	NE

Dlouhodobý dotazník pro bakalářskou práci

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

autor: Ladislav Čech, Horní Bříza

student oboru Veřejná správa a regionální rozvoj České zemědělské univerzity Praha

Vyhodnocení pro občany z bydliště ve městě do 15000 občanů a z Horní Břízy

3/ Bydliště

38	Horní Bříza
41	obec do 3000 obyvatel
36	město do 15000 obyvatel
18	město nad 15000 obyvatel

4/ Jak se podílíte na chodu obce?

62	nijak (maximálně neoficiální podněty)
8	jsem členem místních spolků
2	pracuji pro město (komise, výbor, zastupitelstvo)
2	jsem členem spolků i pro město pracuji

5/ Jak často se zúčastňujete kulturních a společenských akcí ve městě (včetně zastupitelstva)?

36	nezúčastňuje se nebo o žádné nevím
27	občas (je jich mnoho nebo nemám čas)
11	pravidelně (snažím se společensky žít a být součástí své obce)

6/ Měníte své město k lepšímu?

6	ANO
68	NE

Dlouhodobý dotazník pro bakalářskou práci

Občanská participace na správě a rozvoji měst a obcí

autor: Ladislav Čech, Horní Bříza

student oboru Veřejná správa a regionální rozvoj České zemědělské univerzity Praha

Vyhodnocení pro občany z bydliště v obci do 3000 občanů (vesnice)

3/ Bydliště

38	Horní Bříza
41	obec do 3000 obyvatel
36	město do 15000 obyvatel
18	město nad 15000 obyvatel

4/ Jak se podílíte na chodu obce?

6	nijak (maximálně neoficiální podněty)
20	jsem členem místních spolků
3	pracuji pro město (komise, výbor, zastupitelstvo)
12	jsem členem spolků i pro město pracuji

5/ Jak často se zúčastňujete kulturních a společenských akcí ve městě (včetně zastupitelstva)?

4	nezúčastňuje se nebo o žádné nevím
19	občas (je jich mnoho nebo nemám čas)
18	pravidelně (snažím se společensky žít a být součástí své obce)

6/ Měníte své město k lepšímu?

25	ANO
16	NE

Přílohy 2: Krátkodobý dotazník pro bakalářskou práci

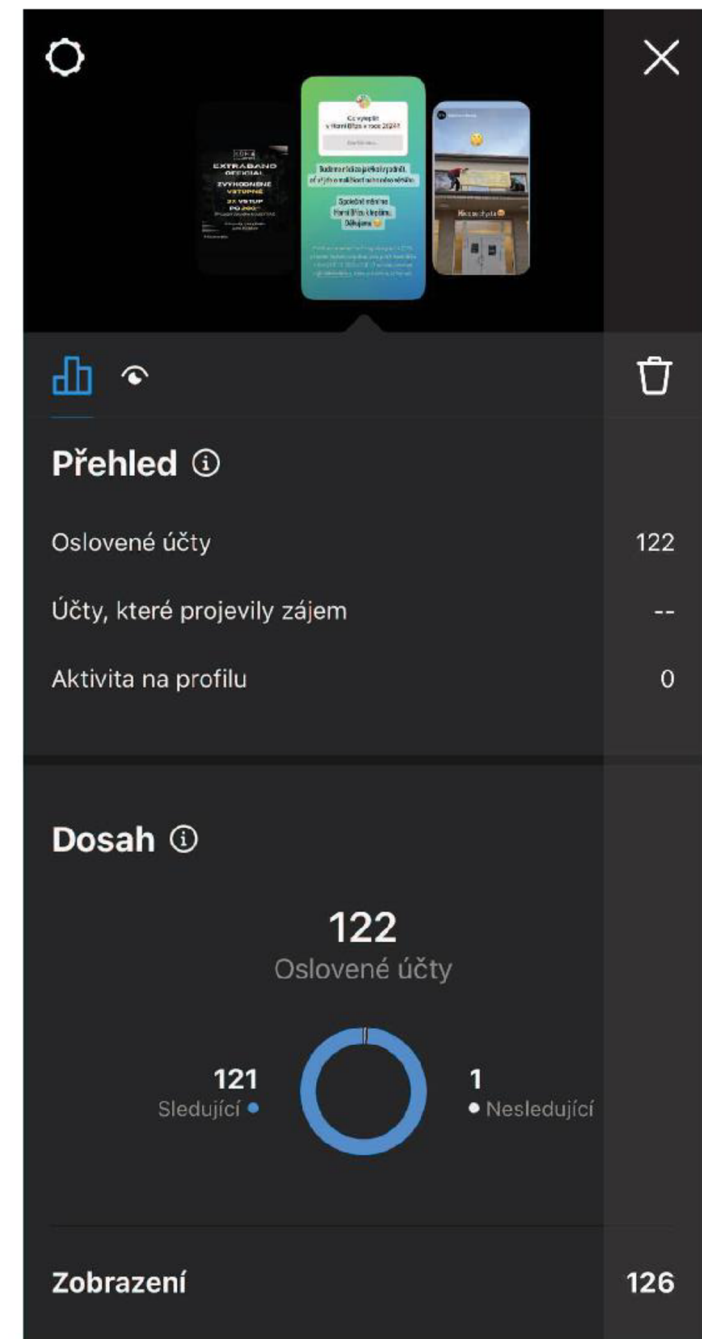
Co vylepšit
v Horní Bříze v roce 2024?

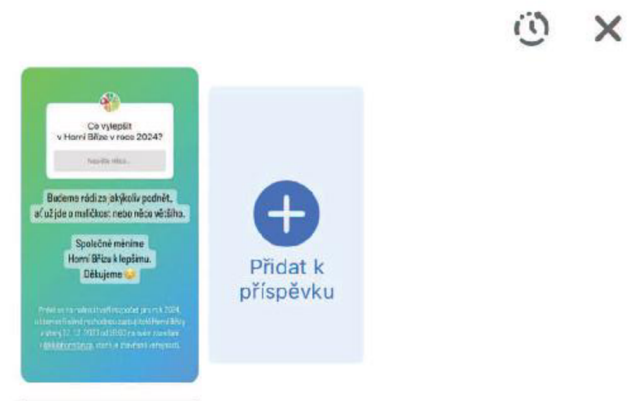
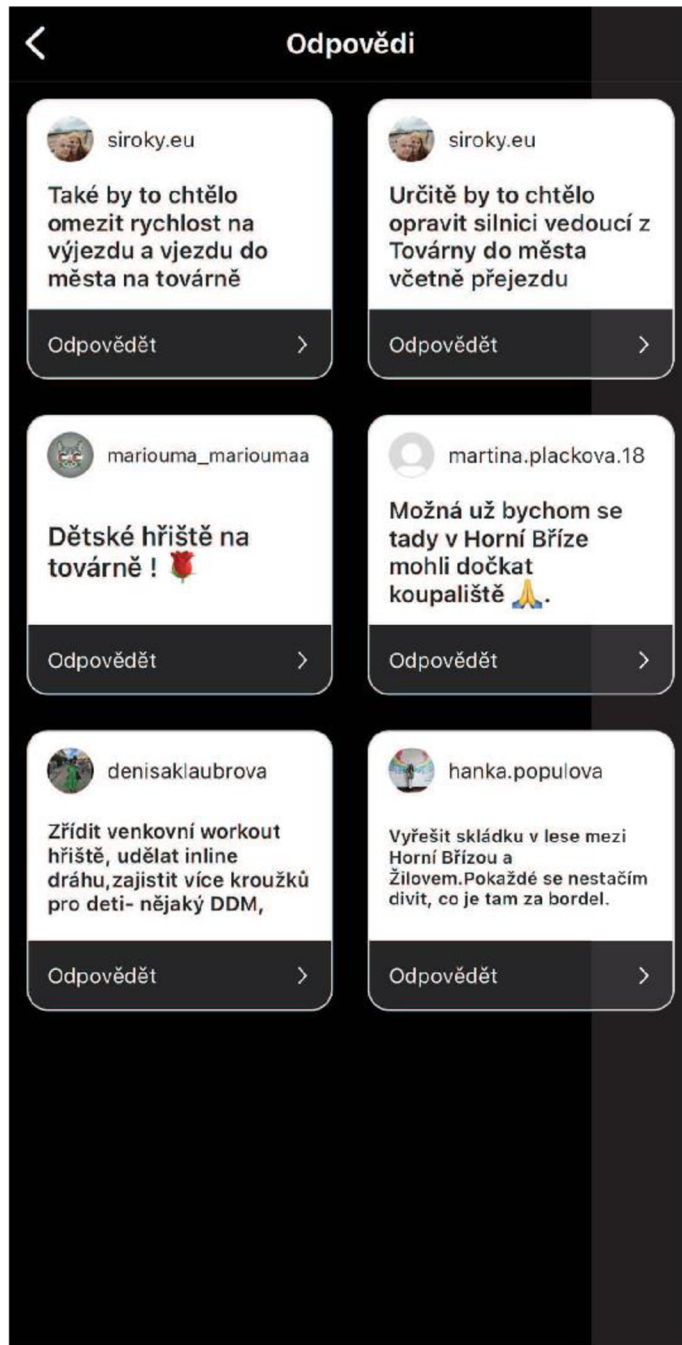
Napište něco...

Budeme rádi za jakýkoliv podnět,
ať už jde o maličkost nebo něco většího.

Společně měníme
Horní Břízu k lepšímu.
Děkujeme 😊

Právě se na radnici tvoří rozpočet pro rok 2024,
o kterém finálně rozhodnou zastupitelé Horní Břízy
v úterý 12. 12. 2023 od 18:00 na svém zasedání
v [@klubhornibriza](#), které je otevřené veřejnosti.

215 jedinečných otevření

5 odpovědí

3x projevený zájem

Reakce

3

215 jedinečných otevření

5 odpovědí

 Martin Merhout
Koupaliště 😊👉
Odpovědět v příběhu

 Karolina Chadimová
Vic chodniku :) například cestou od a...
Odpovědět v příběhu

3x projevový zájem

😊 Reakce

👍 3

215 jedinečných otevření

5 odpovědí

 Karolina Chadimová
Vic chodniku :) například cestou od a...
Odpovědět v příběhu

 Anetka Vejvoda
udělat koupaliště pro lidi
Odpovědět v příběhu

3x projevový zájem

😊 Reakce

👍 3